

Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ
ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

Όνομα φοιτητριών:

Ειρήνη Κωστάκη Α.Μ. 17483

Ελευθερία Τόρη Α.Μ. 17563

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Τύμπα Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, 2019

Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ
ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Όνομα φοιτητριών:

Ειρήνη Κωστάκη Α.Μ. 17483

Ελευθερία Τόρη Α.Μ. 17563

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Τύμπα Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, 2019

**THE ROLE PLAY AS A MEANS OF EXPRESSING AND
DEVELOPING OF THE CHILD**

©ΚΩΣΤΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΡΗ, 2019

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

ΚΩΣΤΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΡΗ

Υπογραφή

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την καθηγήτριά μας Ελένη Τύμπα για τον χρόνο που μας αφιέρωσε ώστε να καταφέρουμε να ολοκληρώσουμε την πτυχιακή μας εργασία αλλά και για τις γνώσεις που μας μετέδωσε όλο αυτόν τον καιρό. Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε όλους μας τους καθηγητές οι οποίοι μας μετέδωσαν γνώσεις που θα μας βοηθήσουν να εξελιχθούμε στο επάγγελμά μας.

Ακόμη θέλουμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας για την στήριξη που μας έδωσαν τόσο υλικά όσο και συναισθηματικά όλα αυτά τα χρόνια και τους καλούς μας φίλους που με την στήριξή τους και την αγάπη τους δεν μας άφησαν στιγμή και ήταν δίπλα μας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΡΗ

ΕΙΡΗΝΗ ΚΩΣΤΑΚΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η θεατρική αγωγή στις μέρες μας αποτελεί κύριο κομμάτι στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη του παιδιού και επιπλέον είναι ένα μέσο έκφρασης. Σημαντικό ρόλο όμως, παίζει η εκπαιδευτικός της τάξης καθώς εκείνη είναι που εμψυχώνει τα παιδιά, διερευνά μαζί τους τα συναισθήματα και τις απορίες τους και προάγει την ανάπτυξή τους.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η βιβλιογραφική επισκόπηση όσον αφορά τη συμβολή του θεατρικού παιχνιδιού στην ανάπτυξη των παιδιών και στο καθημερινό πρόγραμμα λειτουργίας του παιδικού σταθμού όπως και η αποδοχή του από τα παιδιά. Η μέθοδος η οποία ακολουθήσαμε ήταν η διερεύνηση βιβλιογραφίας σε αντίστοιχα με το θέμα μας βιβλία καθώς και άρθρα τα οποία βρήκαμε στην βάση δεδομένων όπως είναι το Google Scholar ενώ κάναμε και ερευνητική εργασία στην οποία μας βοήθησαν παιδαγωγοί και γονείς.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής ποικίλουν καθώς διαπιστώθηκε ότι αν και γνώριζαν το θεατρικό παιχνίδι γονείς και εκπαιδευτικοί αρκετοί δεν έπαιζαν με τα παιδιά τους και δεν χρησιμοποιούσαν το θεατρικό παιχνίδι ως μέσο μάθησης στα παιδιά.

Λέξεις- Κλειδιά: θεατρικό παιχνίδι, έκφραση, ανάπτυξη του παιδιού

ABSTRACT

Theatrical education nowadays is a major part of the educational program of the kindergarten as it contributes to the development of the child and is also a means of expression. An important role, however, is played by the class teacher as she is the one who animates the children, explores their feelings and questions with them and promotes their development.

The aim of this work is the bibliographic overview of the contribution of the theatrical play to the development of children in the daily operation of the kindergarten and the acceptance of the children. The method we followed was investigating bibliography in our respective books and articles that we found in the database like Google Scholar, while we did a research project that helped educators and parents.

The results of this survey vary, as it was found that although parents and teachers were aware of the play, many did not play with their children and did not use the play as a means of learning children.

Keywords: role play, expression, child development

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	4
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
ΜΕΡΟΣ Α΄	9
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ	9
1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	10
1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	11
1.2 ΕΙΔΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	13
1.3 ΕΙΔΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΙΑΓΕ	14
2 ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΛΟΠΛΕΥΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	15
2.1 θεωρίες παιχνιδιού:	15
1. Το παιχνίδι στην θεωρία του Schiller:	15
2. Θεωρία πλεονάζουσας ενέργειας:	15
3. Θεωρία της χαλάρωσης και της αναψυχής:	16
4. Θεωρία της ανακεφαλαίωσης:	16
5. Θεωρία της προπαρασκευής ή εξάσκησης:	16
6. Θεωρία της επέκτασης του Εγώ:	16
7. Φαινομενολογική Θεώρηση:	16
8. Η θεωρία του John Dewey:	16
9. Συμπεριφοριστική θεώρηση:	16

10.Πολιτισμική θεώρηση:	16
11.Ψυχαναλυτική θεωρία:	17
12.Θεωρία της διέγερσης:	17
2.2 ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ	18
1.Η θεωρία του Piaget(1962):	18
2. Η θεωρία του Vygotsky(1978):.....	18
3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ	19
1.Συμβολικό παιχνίδι:	19
2. Μιμητικό παιχνίδι:	19
3. Μουσικοκινητικό παιχνίδι:	19
4. Κατασκευαστικό παιχνίδι:	20
5. Κοινωνικό-Δραματικό παιχνίδι:.....	20
6. Δραματικό παιχνίδι:	20
4 ΟΡΙΣΜΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	22
4.1 ΦΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ.....	23
4.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	24
4.3 ΧΩΡΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	25
4.4 ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΚΗΝΙΚΩΝ, ΚΟΣΤΟΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΚΙΓΙΑΖ	25
4.5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	26
4.6 Η ΧΡΗΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ	26
4.7 ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ	27
4.8 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΜΨΥΧΩΤΗ	27
5 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ	29
5.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	29

5.2 Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΥΓΥΣΤΟ ΒΟΑΛ	30
5.3 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ GROTOWSKI ΣΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ	32
5.4 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ BROOK ΣΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ	32
5.5 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΑΓΓΛΟΦΩΝΕΣ ΧΩΡΕΣ(ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, ΚΑΝΑΔΑΣ).....	33
5.6 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΕ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ	34
6 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ	35
6.1 ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	35
6.2 ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	36
6.3 ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	39
ΜΕΡΟΣ Β΄	41
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ	41
ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑΣ:	42
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:	42
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:	43
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	44
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΓΟΝΕΩΝ.....	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	74

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η θεατρική αγωγή αποτελεί μια νέα μορφή εκπαίδευσης στο χώρο της παιδαγωγικής που συνδυάζει την καλλιτεχνική και αισθητική αγωγή, την εκπαίδευση μέσω του θεάτρου, την κοινωνικοποίηση του παιδιού, την αυτοσχέδια έκφραση του και την ψυχοκινητική του ανάπτυξη.

Δίνεται μια ιδιαίτερη έμφαση στην συμβολή του θεάτρου στον χώρο του παιδικού σταθμού καθώς μέσω αυτού επιτυγχάνετε η κοινωνικοποίηση των παιδιών, η δημιουργία ομάδας, η διερεύνηση διαφόρων θεμάτων τα οποία απασχολούν τα παιδιά, η σωματική και η λεκτική έκφραση των συναισθημάτων τους και φυσικά δημιουργείται ένα κλίμα ομαδικότητας και ενσυναίσθησης μεταξύ των παιδιών αλλά και του παιδαγωγού που έχει το ρόλο του εμψυχωτή αλλά και του ερευνητή.

Για να πετύχει ένα θεατρικό έργο είναι αναγκαίο να υπάρχουν και τα κατάλληλα εργαλεία όπως είναι ο άνετος χώρος, το πλούσιο υλικό (π.χ. μάσκες, ρούχα, κοσμήματα κ.α.), η κατάλληλη μουσική, το κατάλληλο σκηνικό και φυσικά τα παιδιά- ηθοποιοί να είναι έτοιμα να εκτεθούν και να διεκπεραιώσουν το ρόλο τους.

Εν κατακλείδι, μόνο εάν το θέατρο γίνει κτήμα των παιδιών και ο εκπαιδευτικός είναι εκεί μαζί τους να μοιραστεί τα όνειρα και τις αγωνίες τους τότε μόνο θα πετύχει η παράσταση που δεν είναι άλλη από την πλήρη νοητική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Το θέατρο πρέπει να είναι το όπλο τους για να αντιμετωπίσουν την πραγματικότητα της ενήλικης ζωής.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το παιχνίδι αποτελεί σημαντικό μέρος στην ζωή του παιδιού καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη του και μέσω του παιχνιδιού το παιδί μαθαίνει και ανακαλύπτει τον κόσμο γύρω του. Αν και είναι δύσκολο να δώσουμε έναν ακριβή και αποδεκτό από όλους ορισμό για το τι είναι το παιχνίδι, θα αναφερθούμε παρακάτω σε διάφορους ορισμούς από καταξιωμένους συγγραφείς. Τέλος, θα κάνουμε μια αναφορά στα είδη του παιχνιδιού και στα χαρακτηριστικά του.

Το παιχνίδι είναι μια ανάμνηση η οποία κυριαρχεί σε όλες τις αναμνήσεις των ενηλίκων όταν ανατρέχουν στην παιδική τους ηλικία η οποία χαρακτηρίζεται από ξεγνοιασιά. Μέσω του παιχνιδιού οι ενήλικες ανακάλυψαν τις δεξιότητες τους και τους εαυτούς τους. Με το πέρασμα των χρόνων διάφορες θεωρίες και ορισμοί δόθηκαν στο παιχνίδι καθώς αποκαλύφθηκε η χρησιμότητά του και πως επιδρά στα παιδιά. Οι Reed και Brown, όπως αναφέρει η Σακελλαρίου στο βιβλίο, της υποστηρίζουν << το παιχνίδι το αισθάνεται παρά το κάνει κάποιος>> και για αυτό το λόγο είναι δύσκολο να βρεθεί ένας ορισμός για το παιχνίδι που να αποδίδει τελείως την σημασία του(Σακελλαρίου,2016).

Ωστόσο υπάρχουν αρκετοί ορισμοί για το παιχνίδι καθώς και θεωρίες οι οποίες εστιάζουν στις λειτουργίες του. Μερικοί ορισμοί ακολουθούν παρακάτω.

Το παιχνίδι αποτελεί σημαντική λειτουργία για την ανάπτυξη του ανθρώπου καθώς ως παιδί μπορεί να αποκτήσει δεξιότητες κοινωνικές, νοητικές, συναισθηματικές, κινητικές (Αντωνιάδης, 1994).

«Το παιχνίδι είναι η πραγματοποίηση της μάθησης μέσα από την πράξη» (Feeney, Christensen, & Moravcil, 1996).

Η Ramsay προσδιορίζει το παιχνίδι ως «κοινωνικό όχημα για την διερεύνηση των διαφορών και την ανάπτυξη κοινών θεμάτων» (Σακελλαρίου, 2016).

Ο Meckley (2002), αναφέρει για τον ορισμό του παιχνιδιού ότι θα πρέπει να εμπεριέχει τα εξής κριτήρια : (α) να είναι ελεύθερη επιλογή των παιδιών, (β) να κατευθύνεται από

εσωτερικά κίνητρα, (γ) να παρέχει ευχαρίστηση και ικανοποίηση, (δ) να εμπλέκει ενεργά τους παίκτες. (Meckley, 2002). Τα κριτήρια αυτά ταιριάζουν με τα κριτήρια της Garvey όπου και εκείνη θεωρεί πως το παιχνίδι πρέπει να είναι ευχάριστο για τον παίκτη, να είναι αυθόρμητο, να εμπλέκει ενεργά τους παίκτες και να έχει ως στόχο του την απόλαυση. (Σακελλαρίου,2016).

Το παιχνίδι δεν είναι το μόνο με το οποίο μπορούν να ασχοληθούν τα παιδιά και να περάσουν την ώρα τους αλλά είναι ένα πολύ δημιουργικό μέσο καθώς τα παιδιά μπορούν να παίζουν ώρες με ασήμαντα υλικά για τους μεγάλους (π.χ. χώμα, ξύλα, κ.α.) αλλά για εκείνα να είναι σημαντικά και δεν πλήττουν (Scales, et al., 1991).

Το παιχνίδι βοηθάει τα παιδιά να αναπτύξουν τις αισθήσεις τους, την κοινωνικότητά τους (αφού παίζουν με άλλα παιδιά μαζί), την φαντασία τους (καθώς δίνουν φωνή στα παιχνίδια τους) και είναι μέσω έκφρασης. Μέσω αυτού το παιδί μιλάει, σκέφτεται, κινείται και μεγαλώνει. Το παιχνίδι είναι η δουλειά που έχει να κάνει το παιδί και πρέπει οι γονείς και οι παιδαγωγοί να το βοηθήσουν να την κάνει όσο καλύτερα μπορεί(Garvey,1990).

1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το παιχνίδι είναι ευχάριστο και έχει ύψιστη σημασία στη ζωή ενός παιδιού καθώς:

- Είναι **ελεύθερο**, αφού το παιδί επιλέγει μόνο του το εκάστοτε παιχνίδι που θέλει να παίξει και είναι έτοιμο για δράση. Μέσω αυτής της ελεύθερης επιλογής το παιδί σιγά-σιγά χτίζει την ελεύθερη βούλησή του.
- Μαθαίνει μέσω του παιχνιδιού ότι μπορεί να υπάρχουν **κανόνες και περιορισμοί** που τους σέβεται, κάτι που αποδεικνύει την κοινωνική και πραγματική υπόσταση του παιχνιδιού. Ωστόσο πολλές φορές τα παιδιά παραβιάζουν αυτούς τους κανόνες, όχι όμως από παραβατική συμπεριφορά, αλλά επειδή διακατέχονται από έντονη δημιουργικότητα και επιδιώκουν να αλλάξουν την υπάρχουσα έκβαση του παιχνιδιού. Στο παιχνίδι το παιδί συμμορφώνεται στους ήδη υπάρχοντες κανόνες αλλά μπαίνει και στην διαδικασία να τους αναμορφώσει.
- Το παιδί δείχνει μέγιστο **ενδιαφέρον για την διαδικασία** του παιχνιδιού και όχι τόσο για το αποτέλεσμα του. Μέσω αυτής της διαδικασίας το παιδί λαμβάνει σωματική, συναισθηματική και διανοητική διέγερση, επιδιώκοντας ένα παιχνίδι όλο δράση, δίχως τέλος.

- Μαθαίνει την έννοια του **αυτοσκοπού**, δηλαδή κατανοεί ότι παίζει απλά για να χαρεί το παιχνίδι και να ξοδέψει την ενέργειά του.
- Όσο χαρά και να αντλεί το παιδί από το παιχνίδι υπάρχει πάντα ένα **καθορισμένο παιχνίδι σε πραγματικό χώρο και χρόνο** που καθορίζει το παιχνίδι σε σχέση με τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία θα παίζει.
- Μέσω αυτού, το παιδί στοχεύει **στην ανάπτυξη της έκφρασής του**, καθώς μαθαίνει να εξωτερικεύει τις σκέψεις και συναισθήματά του.
- **Δημιουργεί ενθουσιασμό**, ο οποίος δίνει στο παιδί την ακόρεστη δίψα να μην σταματάει και να μην βαριέται ποτέ να παίζει.
- **Προκαλεί γέλιο και χαρά**, συναισθήματα τα οποία είναι πηγή ζωής για το παιδί, διότι έτσι απολαμβάνει το παιχνίδι και νιώθει ευχαριστημένο.
- **Δημιουργεί ευχάριστη ατμόσφαιρα**, μέσα στην οποία το παιδί αισθάνεται τέρψη και επιδιώκει μια πραγματική ψυχαγωγία.
- **Υπάρχει το αίσθημα της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης**. Νιώθοντας ασφάλεια και εμπιστοσύνη το παιδί αφήνεται ελεύθερο και εκφράζεται περισσότερο. Επιπλέον, αποκτώντας εμπιστοσύνη μπορεί να συναναστραφεί με άλλα παιδιά ,ακόμα και με τον γονέα ή τον παιδαγωγό του, προσκαλώντας τους να παίξουν μαζί του.
- **Καλλιεργεί την κίνηση του σώματος**. Μέσω του παιχνιδιού αναπτύσσεται η κινητικότητα, καθώς εκφράζεται χωρίς λεκτική επικοινωνία.
- **Το παιδί μαθαίνει τον αυθορμητισμό**, αναδεικνύοντας την προσωπικότητα και τις ενδόμυχες ανάγκες του.
- **Διακατέχεται από το αίσθημα της εξερεύνησης**. Το αληθινό παιχνίδι διεγείρει την περιέργεια για ανακάλυψη και το παιδί μαθαίνει πως να επεξεργάζεται πληροφορίες, να αντιμετωπίζει και να λύνει προβλήματα.
- **Βοηθά στην ανάπτυξη της φαντασίας του**. Το παιδί επινοεί μη πραγματικές καταστάσεις, μέσω των οποίων, μαθαίνει να εκφράζεται και μερικές φορές ζει ότι δεν μπορεί να ζήσει στην πραγματική του ζωή.
- **Το παιδί αναπτύσσει γνωστικές ικανότητες και στάσεις**. Από το παιχνίδι πολλές φορές προκύπτουν ερωτήματα, διλήμματα και φυσικά αυξάνεται η κριτική ικανότητα του παιδιού, η παρατηρητικότητα και η ηθική του.
- **Συμβάλει στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη**. Το παιδί αλληλεπιδρά κοινωνικά με άλλα άτομα μαθαίνοντας την συνεργασία και την αυτοπειθαρχία.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά και γνωρίσματα του παιχνιδιού συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παιδιών και συναντώνται σε πολλά είδη παιχνιδιών. (Παπαδόπουλος, 2010).

1.2 ΕΙΔΗ ΠΑΙΝΧΙΔΙΟΥ

Τα είδη του παιχνιδιού στην παιδική ηλικία χωρίζονται ως εξής:

1. **Τα λειτουργικά:** σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα παιχνίδια αισθήσεων, κινήσεων, και τα παιχνίδια ανώτερων ψυχικών λειτουργιών.
2. **Τα ενστικτώδη:** όπου εδώ κυρίαρχο ρόλο παίζει το ένστικτο, στοχεύοντας στην ικανοποίηση των βιολογικών αναγκών (π.χ. πιπίλισμα δαχτύλου).
3. **Τα μιμητικά:** με αυτά τα παιχνίδια τα παιδιά μιμούνται τις κινήσεις από την καθημερινή ζωή των ενηλίκων.
4. **Τα δημιουργικά:** εδώ ανήκουν τα παιχνίδια στα οποία τα παιδιά μορφοποιούν την άμορφη ύλη (π.χ. πηλός, χαρτί, ζύμη κ.α.)
5. **Τα ατομικά και τα ομαδικά:** Τα παιδιά προτιμούν να παίζουν πολλές φορές μόνα τους(ατομικά) κάτι που είναι αρκετά σημαντικό για την ανάπτυξή τους. Ωστόσο, και από τα ομαδικά παιχνίδια έχουν να αποκομίσουν πράγματα όπως η κοινωνικότητα, η πειθαρχία, ο σεβασμός στα άλλα πρόσωπα.
6. **Τα παιχνίδια αγοριών και κοριτσιών:** τα οποία κατατάσσονται ανάλογα με το φύλλο του παιδιού.
7. **Τα φυσικά παιχνίδια:** είναι εκείνα που έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της κινητικής δεξιότητας του παιδιού(π.χ. ταχύτητας, δύναμης, ισορροπίας κ.α.)
8. **Τα πνευματικά παιχνίδια:** είναι παιχνίδια που στοχεύουν στην ανάπτυξη του πνεύματος του παιδιού (ντόμινο, παιχνίδια με μηχανικές κατασκευές).
9. **Τα ελεύθερα και τα κατευθυνόμενα:** το παιχνίδι που επιλέγει μόνο του το παιδί να παίξει ή το κατευθυνόμενο παιχνίδι που γίνεται από την παιδαγωγό ή τους γονείς με σκοπό να του διδάξουν κάτι.

10. Το δραματικό παιχνίδι: ένα παιχνίδι στο οποίο το παιδί υποδύεται ρόλους, εκφράζει συναισθήματα, συνεργάζεται και αποκτά εμπειρίες. (Μετοχιανάκης, 2013)

1.3 ΕΙΔΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ PIAGET

Ο J. Piaget (1896-1980) Ελβετός ψυχολόγος διέκρινε τρία είδη παιχνιδιού:

- ❖ Το παιχνίδι της άσκησης: το παιχνίδι αυτό εμφανίζεται από τους πρώτους μήνες της ζωής του παιδιού, σχετίζεται με τα λειτουργικά παιχνίδια όπως προαναφέραμε, δηλαδή με την κίνηση του σώματος. Το παιχνίδι της άσκησης αρχικά εμφανίζεται με φωνητικές εκδηλώσεις και μετά με κινητικές.
- ❖ Το συμβολικό παιχνίδι: το παιχνίδι εμφανίζεται στο τέλος της βρεφικής ηλικίας. Το παιδί μιμείται καταστάσεις και πράγματα που δεν είναι πραγματικά αλλά υπάρχουν στην φαντασία του.
- ❖ Το παιχνίδι κανόνων: το παιχνίδι αυτό ξεκινάει από την νηπιακή και την παιδική ηλικία. Πλέον τα παιχνίδια έχουν κανόνες και υπάρχει οργάνωση και αυτοπειθαρχία. (Μετοχιανάκης, 2013)

2 ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΛΟΠΛΕΥΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφέρουμε διάφορες θεωρίες που αναπτύχθηκαν ανά τα χρόνια από συγγραφείς και ψυχολόγους οι οποίοι εξέφρασαν την συμβολή και την προσφορά του παιχνιδιού στην ανάπτυξη και τη ζωή του παιδιού.

2.1 Θεωρίες παιχνιδιού: Για μεγάλο χρονικό διάστημα το παιχνίδι δεν κέντριζε την προσοχή των ενηλίκων, καθώς πίστευαν πως είναι απλά κάτι με το οποίο περνάνε την ώρα τους τα παιδιά. Όμως από το τέλος του 18^{ου} αιώνα και μετά οι θεωρίες για το παιχνίδι και την επίδρασή του στα παιδιά αρχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους. Αρχικά προσπάθησαν να δώσουν μια εξήγηση για την βιολογική ανάγκη του παιχνιδιού, δηλαδή ότι έχουμε ανάγκη να εκτονώνουμε την ενέργειά μας στο παιχνίδι παρά να είμαστε σε χαλάρωση, όμως στην πορεία ανακάλυψαν ότι το παιχνίδι μπορεί να εκπαιδεύσει κιόλας. (Μετοχιανάκης, 2013)

1. Το παιχνίδι στην θεωρία του Schiller: Ο Schiller πιστεύει πως το παιχνίδι είναι μορφή τέχνης. Το παιδί διαλέγει μόνο του το θέμα και σύμφωνα με την φαντασία του, τις εμπειρίες του και τις επιθυμίες του ξεφεύγει από την πραγματικότητα και καταφεύγει στην δική του ιδεαλιστική πραγματικότητα μετατρέποντας τα πραγματικά του παιχνίδια σε φανταστικά. Σύμφωνα όμως με τον Schiller τα παιδιά χαμηλού οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος δεν διαθέτουν την ικανότητα να ξεφεύγουν από την πραγματικότητα και να απελευθερώνονται. (Παπαδόπουλος, 2010)

2. Θεωρία πλεονάζουσας ενέργειας: Ο Herbert Spencer υποστηρίζει πως το παιχνίδι για το παιδί έχει μια συναισθηματική βάση και έχει ως σκοπό να ευχαριστηθεί το ίδιο το παιδί. Ενώ ο Schiller πιστεύει ότι το παιδί ξοδεύει την ενέργειά του στην σωματική κίνηση κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, ο Spencer θεωρεί πως αυτή η πλεονάζουσα ενέργεια, εάν δεν βρει την ικανοποίηση της, μετατρέπεται σε συμπεριφορά προσποίησης, οδηγώντας στο δραματικό παιχνίδι. (Παπαδόπουλος, 2010)

3.Θεωρία της χαλάρωσης και της αναψυχής: Σύμφωνα με τον Moritz Lazarus το παιδί στο παιχνίδι ψάχνει την ξεκούραση (Σακελλαρίου, 2016). Αντίθετα, ο G. T. W. Patrick ο οποίος συνέχισε την θεωρία, πίστευε ότι το παιχνίδι τροφοδοτεί το παιδί με την αναγκαία ενέργεια για χαλάρωση και εκτόνωση από την πραγματικότητα (Παπαδόπουλος, 2010).

4.Θεωρία της ανακεφαλαίωσης: ή αλλιώς θεωρία του αταβισμού ή προγονισμού της οποίας εισηγητής είναι ο Stanley Hall, ο οποίος πιστεύει ότι το παιδί επαναλαμβάνει το παιχνίδι του σε όλη την πορεία της εξέλιξης της ανθρώπινης φυλής και του πολιτισμού. Δηλαδή στην αρχή το παιχνίδι είναι πρωτόγνωρο και παρορμητικό και στη συνέχεια γίνεται εξελιγμένο (Μετοχιανάκης, 2013).

5.Θεωρία της προπαρασκευής ή εξάσκησης: Σύμφωνα με τον Karl Groos, το παιχνίδι είναι μια ωφέλιμη δραστηριότητα για το παιδί γιατί το εκπαιδεύει με τις απαραίτητες διανοητικές και φυσικές δεξιότητες που θα χρειαστεί στην ενήλικη ζωή.

6. Θεωρία της επέκτασης του Εγώ: σύμφωνα με τον Ed. Claparede το παιχνίδι που δεν αποσκοπεί σε κάποιο κέρδος βοηθά το παιδί να επεκτείνει το εγώ του και έτσι να ωριμάσει η προσωπικότητά του. Από την άλλη μεριά, ο J. Chateau πιστεύει πως το παιχνίδι που έχει εξερεύνηση δίνει χαρά στον παιδί και αυτοεπιβεβαίωση.

7.Φαινομενολογική Θεώρηση: σύμφωνα με τον J.J. Buytendijk το παιχνίδι είναι ένα αυθόρμητο φαινόμενο. Αντίστοιχα και ο Hans Scheuerl θεωρεί το παιχνίδι ένα «αρχέγονο φαινόμενο» που συμβάλλει στην μάθηση και διδάσκει τον πειραματισμό.

8.Η θεωρία του John Dewey: Ο John Dewey δίνει έμφαση στην εξερεύνηση του περιβάλλοντος και σε ένα παιχνίδι χωρίς την καθοδήγηση του ενήλικα.

9.Συμπεριφοριστική θεώρηση: Ο I. P. Pavlov τονίζει πως ο εξερευνητικός χαρακτήρας του παιδιού εμφανίζεται στο παιχνίδι.

10.Πολιτισμική θεώρηση: σύμφωνα με τον Johan Huizinga το παιχνίδι είναι πολιτισμική λειτουργία της ζωής εκτός λογικής, βιολογικής και αισθητικής άποψης. Είναι ένα παιχνίδι με κανόνες, με ένταση, ρυθμό, αρμονία, κινητικότητα και μεταβλητότητα. (Παπαδόπουλος, 2010)

11.Ψυχαναλυτική θεωρία: Προέρχεται από τον Sigmund Freud, ο οποίος θεωρεί ότι το παιχνίδι κατέχει σημαντικό ρόλο στην συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού, καθώς το απελευθερώνει από δυσάρεστες ψυχικές καταστάσεις και από αρνητικά συναισθήματα. Ο Freud αναφέρει τον όρο «κάθαρση» που σημαίνει ότι το παιδί εκδηλώνει μέσω του παιχνιδιού φόβους, οι οποίοι συνδέονται με τραυματικά γεγονότα και μέσα από το παιχνίδι καταφέρνει να τους αντιμετωπίσει. (Σακελλαρίου, 2016). Τις απόψεις του Freud ακολουθούν και αναπτύσσουν η κόρη του, Anna Freud, η Melanie Klein, ο Erik Erikson, ο B.W. Winnicott, η Susan Isaacs, ο V.M. Axline και άλλοι.

Η Anna Freud δημιουργεί την παιγνιοθεραπεία (play therapy) για να βοηθήσει παιδιά που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες, αποφεύγει όμως τις ερωτήσεις και τις ερμηνευτικές αναλύσεις. Σκοπός της είναι να αφήσει το παιδί να δημιουργήσει τις καταστάσεις και τα δύσκολα βιώματα και συναισθήματα που έχει, παρέχοντάς του ποικιλία υλικών για το παιχνίδι του (π.χ. άμμος, νερό, κούκλες και εργαλεία ζωγραφικής)(Σακελλαρίου, 2016). Αντίθετα, **η Klein** χρησιμοποιεί την παιγνιοθεραπεία για να κάνει ψυχανάλυση στο παιδί. Ενώ το παιδί παίζει και δεν έχει συνειδητοποιήσει την συμπεριφορά του, εκείνη κάνει ερωτήσεις, ερμηνεύει και ζητά από το παιδί να κάνει αυθόρμητα σχόλια. Σκοπός της είναι να κατανοήσει το παιδί τα προβλήματά του και την σημασία των συμβόλων, τα όποια χρησιμοποιεί στο παιχνίδι.

Κατά τον **Erikson** η συμπεριφορά του παιδιού στο παιχνίδι εκφράζει την συναισθηματική του κατάσταση απαλύνοντας έτσι τις τραυματικές και οδυνηρές καταστάσεις που είχε στη ζωή του. Κατά τον **Axline**, ο παιγνιοθεραπευτής, με την κατάλληλη προσέγγισή του, αφήνει το παιδί να εκφραστεί μέσω του παιχνιδιού. Αντίστοιχα **η Isaacs** πιστεύει πως μέσω του ελεύθερου παιχνιδιού το παιδί κοινωνικοποιείται και αναπτύσσει την φαντασία του. Τέλος, ο **Winnicott** θεωρεί πως το παιχνίδι είναι μια περιοχή, στην οποία συναντιούνται ο εσωτερικός κόσμος και η πραγματικότητα του παιδιού, ονομάζοντάς την «ενδιάμεση περιοχή εμπειρίας». (Παπαδόπουλος, 2010)

12.Θεωρία της διέγερσης: Η θεωρία αναπτύχθηκε από το Berlyne ο οποίος αναφέρει ότι το παιχνίδι είναι μια ενόρμηση στο κεντρικό νευρικό σύστημα για να διατηρηθεί η διέγερση σε βέλτιστο επίπεδο (Σακελλαρίου, 2016). Η θεωρία λέγεται αλλιώς και το παιχνίδι στη θεωρία των κινήτρων, καθώς ο Berlyne προσπάθησε να ερευνήσει τα κίνητρα στη διαδικασία του παιχνιδιού. Ο Kurt Lewin πιστεύει πως κύριο χαρακτηριστικό του παιχνιδιού είναι η ένταση ενώ, ο Heinz Heckhausen διατύπωσε πως η ψυχική ένταση

ορισμένου ύψους συνιστά τη δύναμη ορμής του παιχνιδιού και έτσι κρατάει το ενδιαφέρον του παιδιού αμείωτο (Παπαδόπουλος, 2010).

Σύμφωνα λοιπόν με τις παραπάνω θεωρίες το παιχνίδι είναι η πιο σημαντική συνήθεια που μπορεί να κάνει το παιδί, καθώς δεν του προσφέρει μόνο συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη αλλά το βοηθάει να εκφράζει τα προβλήματά του, τα συναισθήματά του και να τα αντιμετωπίζει.

2.2 ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Με την πάροδο του χρόνου εξελίχθηκε η επιστήμη και η ψυχολογία και για αυτό υπήρξαν νεότερες θεωρίες και απόψεις, καθώς και νέες σχολές. Οι θεωρίες αυτές έχουν ως υποστηρικτές τους τον Piaget και τον Vygotsky.

1.Η θεωρία του Piaget(1962): Ο **Piaget** θεωρεί ότι το παιχνίδι είναι μια πράξη αφομοίωσης(assimilation) και προσαρμογής(accommodation) (Παπαδόπουλος, 2010). Το παιδί δηλαδή μπορεί μέσα από το παιχνίδι να διερευνήσει εμπειρίες, να ανακαλύψει το περιβάλλον του και να αποκτήσει μια σχέση με αυτό. Μέσω του παιχνιδιού προσπαθεί να αλλάξει την πραγματικότητα και να νιώσει όμορφα συναισθήματα (Μετοχιανάκης, 2013).

2. Η θεωρία του Vygotsky(1978): Σύμφωνα με τον Vygotsky το παιχνίδι θεωρείται ως δημιουργία μιας φανταστικής κατάστασης, με την οποία το παιδί εκπληρώνει τις επιθυμίες που δεν μπορούν να εκπληρωθούν από την κοινωνία (Μετοχιανάκης, 2013).

3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ

Παρακάτω θα αναφερθούν οι κατηγορίες των παιχνιδιών που υπάρχουν καθώς ένα παιδί μπορεί να παίξει με πολλούς και ποικίλους τρόπους με αποτέλεσμα το παιχνίδι να έχει κάποιες κατηγορίες.

Το παιχνίδι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κατέχει μια εξέχουσα θέση στη ζωή του παιδιού καθώς το παιδί μπορεί να παίξει με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Παρακάτω αναγράφονται οι κατηγορίες των παιχνιδιών (Κάππας, 2005).

1. Συμβολικό παιχνίδι: Στο συμβολικό παιχνίδι το παιδί παίζει με σύμβολα και αναπαριστά κάποιες καταστάσεις που έχει ζήσει. Ας δώσουμε ένα παράδειγμα, το παιδί παίζει με ένα κουκλόσπιτο δημιουργώντας μια φανταστική οικογένεια από κούκλες, έχοντας στο μυαλό του σαν πρότυπο την δική του οικογένεια, ή προσωποποιεί τον εαυτό του και του δίνει έναν ρόλο, όπως θεωρεί ότι είναι ένας μάγισσας σε μια παιδική κουζίνα (Αντωνιάδης, 1994). Αυτό το είδος του παιχνιδιού διακρίνεται σε προσωπικό, όπου τα παιδιά παίζουν έναν ρόλο, και σε προσωποποιητικό, όπου τα παιδιά δίνουν κάποιον ρόλο σε αντικείμενα (Γασπαράτου, 2014).

2. Μιμητικό παιχνίδι: Τα παιδιά μιμούνται καταστάσεις και γεγονότα που υπάρχουν στο περιβάλλοντός τους και κυρίως από τους γονείς τους. Είναι η έκφραση της επιθυμίας του παιδιού να μεγαλώσει (Κάππας, 2005).

3. Μουσικοκινητικό παιχνίδι: Ονομάζεται το παιχνίδι το οποίο περιέχει μουσική και κίνηση. Τα μουσικοκινητικά παιχνίδια συμβάλλουν στην κοινωνικοποίηση του παιδιού, διότι πρέπει να συνεργαστούν όλοι μαζί σαν μια ομάδα για να βγει ωραίο το αποτέλεσμα. Το παιχνίδι μπορεί να μην έχει πάντα μουσική, μπορεί να έχει ήχους της φύσης ή ήχους ζώων, άλλα έχει πάντα μια συνεχόμενη ροή και ξεκινάει πάντα με μία αφορμή από κάποιο θέμα που συζητήθηκε στην παρεούλα και άρεσε στα παιδιά ή από κάποιο παραμύθι (Smilansky, 1968).

4. Κατασκευαστικό παιχνίδι: Στο κατασκευαστικό παιχνίδι το παιδί παίζει με διάφορα αντικείμενα για να κατασκευάσει ένα προϊόν. Τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί το παιδί είναι τουβλάκια, πηλός, πλαστελίνη και άλλα, ώστε να δημιουργήσει το προϊόν που θέλει (Κάππας,2005).

5. Κοινωνικό-Δραματικό παιχνίδι: Το κοινωνικό-δραματικό παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι στο οποίο το παιδί συνειδητά προσποιείται ότι είναι κάποιος άλλος. Πρόκειται για ένα παιχνίδι που μπορεί να αντλεί στοιχεία από την πραγματικότητα, αφού το παιδί μπορεί να μιμείται οικεία πρόσωπα, να κατανοεί τις κοινωνικές σχέσεις που υπάρχουν και να αλληλεπιδρά σωματικά και λεκτικά με τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης του. Το κοινωνικό-δραματικό παιχνίδι διαφέρει από το μοναχικό-δραματικό παιχνίδι διότι στο κοινωνικό-δραματικό παιχνίδι υπάρχει αλληλεπίδραση ατόμων και λεκτική επικοινωνία μεταξύ τους. Το παιχνίδι αυτό είναι αυθόρμητο και το παιδί εκφράζει τα συναισθήματά του και ελευθερώνει τον εαυτό του μέσω του ρόλου του. Για να πραγματοποιηθεί το παιχνίδι και να επηρεάσει θετικά το παιδί απαραίτητη είναι η συμμετοχή των γονέων καθώς με τις ερωτήσεις τους το βοηθάνε να παίξει πιο σωστά τον ρόλο του και φυσικά να μάθει να κοινωνικοποιείται περισσότερο. Οι γονείς πρέπει να έχουν τον ρόλο του εμπνευστή και να ενθαρρύνουν τα παιδιά στο παίξιμο των ρόλων τους (Παπαδόπουλος, 2010).

Χαρακτηριστικά του κοινωνικο-δραματικού παιχνιδιού είναι η αλληλεπίδραση (δηλαδή σε ένα κοινωνικό-δραματικό παιχνίδι εμπλέκονται πάνω από δύο παίκτες) και η λεκτική επικοινωνία (λεκτική αλληλεπίδραση που σχετίζεται με το παιχνίδι).

Τέλος, να επισημάνουμε ότι η επιλογή ρόλων είναι αυθόρμητη και η πλοκή του παιχνιδιού είναι αυτοσχέδια. Το παιδί δεν θέλει να ξεφύγει από την πραγματικότητα και να φτιάξει έναν κόσμο φαντασίας, αντιθέτως, προσπαθεί μέσω του κοινωνικό-δραματικού παιχνιδιού να δώσει μια αναπαράσταση της πραγματικότητας όπως αυτό την παρατηρεί, την ζει, την θυμάται. (Smilansky,1990).

6. Δραματικό παιχνίδι: Το δραματικό παιχνίδι είναι μια νέα προσέγγιση του θεατρικού παιχνιδιού. Ο ορισμός δραματικό παιχνίδι συνηθίζεται να αναφέρεται στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία για να υπάρξει διαχωρισμός σε σχέση με το παραδοσιακό θέατρο. Στο δραματικό ή αλλιώς θεατρικό παιχνίδι δίνεται στο άτομο και κυρίως στο παιδί η ευκαιρία να εκφραστεί ελεύθερα και αυθόρμητα. (Τσιάρας,2006). Τον τελευταίο καιρό

ειδικά στον χώρο της εκπαίδευσης το δραματικό παιχνίδι είναι ένας νέος τρόπος μάθησης, έκφρασης και επικοινωνίας διότι είναι ένας βιωματικός τρόπος μάθησης για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας και όχι μόνο. Άλλωστε σκοπός της τέχνης είναι να αναπτύξει το άτομο κάθε πλευρά του εαυτού του, να αναπτύξει τις δεξιότητές του και την δημιουργικότητά του. Για αυτό το λόγο είναι σημαντικό να αφήνουμε τα παιδιά να έρχονται σε επαφή με την τέχνη και το δραματικό παιχνίδι καθώς ανακαλύπτουν συνεχώς καινούργια πράγματα και δεν χάνουν την παιδικότητά τους. Μέσω της τέχνης αυτής μπορούμε να συμβάλλουμε στην καλύτερη ζωή των παιδιών που αργότερα με την σειρά τους θα συμβάλλουν στον πολιτισμό μας καθώς θα έχουν μάθει να εκτιμάνε την τέχνη και ότι αυτή τους προσφέρει. (Huizinga, 1949 & 1970).

4 ΟΡΙΣΜΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το θεατρικό παιχνίδι αποτελεί μια νέα μέθοδος μάθησης στην εκπαίδευση και αποσκοπεί στην ψυχική μόρφωση του παιδιού. Επιτυγχάνεται έτσι, μια επαφή μεταξύ των παιδιών με την τέχνη με σκοπό να γνωρίσουν στοιχεία της θεατρικής αγωγής και να μάθουν να συμμετέχουν και να εκφράζονται μέσα από το παιχνίδι ρόλων. Εκτός από την φαντασία όμως των παιδιών θα χρειαστούμε τα κατάλληλα υλικά μέσα καθώς και έναν εμπνευστή που θα δώσει το ερέθισμα να διεκπεραιωθεί με επιτυχία αυτή η πρώτη επαφή με την τέχνη.

Το θεατρικό παιχνίδι αποτελεί μία μοναδική μορφή παιχνιδιού στη διάρκεια της οποίας τα παιδιά δραματοποιούν γεγονότα από τον κόσμο της φαντασίας ή αναπλάθουν την πραγματικότητα και επαναπροσδιορίζουν τις εμπειρίες τους μέσα από διεργασίες απελευθερωμένες από χωροχρονικά όρια και περιορισμούς. Το θεατρικό παιχνίδι διαθέτει από τη φύση του διπλή υπόσταση. Από τη μία είναι παιχνίδι, πράγμα που σημαίνει ότι έχει όλα τα χαρακτηριστικά του παιχνιδιού, αποτελεί, δηλαδή, μία ελεύθερη έκφραση του παιδιού, που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη κανόνων και από την άλλη, φέρει όλα τα γνωρίσματα του θεάτρου (Γραμματάς, 1996).

Το παιχνίδι και η τέχνη έχουν μια αναπαραστατική δράση καθώς το παιδί και ο καλλιτέχνης εξωτερικεύουν των εσωτερικό τους κόσμο, ελευθερώνονται και εκφράζονται για οτιδήποτε τους απασχολεί. Το θεατρικό παιχνίδι ως μέθοδος φέρνει το παιδί κοντά στον κόσμο της τέχνης καθώς βοηθάει στην ανάπτυξη της φαντασίας του, στην σωματική κυρίως έκφραση μέσω μιας βιωματικής διαδικασίας με παιγνιώδη μορφή. Η θεατρική παράσταση είναι ολότελα διαφορετικό πράγμα από το θεατρικό παιχνίδι. Το πρώτο, είναι εκμάθηση και προαγωγή πολιτισμού. Το δεύτερο, είναι γνωριμία του παιδιού με τον εαυτό του και την κοινωνία, αλλά ενίοτε και των γονέων με το ίδιο τους το παιδί.(Ανδρούτσου,2009)

Το θεατρικό παιχνίδι δεν είναι κάποιο είδος μαθήματος που έχει ογκώδη ύλη και πρέπει να διδαχτεί, είναι μια θεατροπαιδαγωγική μέθοδος η οποία στοχεύει στην ψυχική αρμονία και ισορροπία των παιδιών, στις ανθρώπινες σχέσεις και στην έκφραση των συναισθημάτων τους στην ομάδα κάτι που φέρνει τα παιδιά πιο κοντά, βελτιώνοντας έτσι τις μεταξύ τους κοινωνικές σχέσεις. Είναι λοιπόν ένας δρόμος μέσω του οποίου τα παιδιά θα ανοίξουν τους ορίζοντές τους και θα αφεθούν στον κόσμο της φαντασίας, της δημιουργίας, του αυθορμητισμού και της σωματικής έκφρασης. (Παπαδόπουλος, 2010).

4.1 ΦΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το θεατρικό παιχνίδι αναπτύσσεται μέσα από τέσσερις φάσεις:

- ✓ Α΄ Φάση : Φάση της «απελευθέρωσης» όπου συγκροτείται η ομάδα
- ✓ Β΄ Φάση: Φάση της αναπαραγωγής όπου αναδημιουργούνται οι ρόλοι και οι φανταστικές καταστάσεις μέσω της αυτοσχέδιας δράσης
- ✓ Γ΄ Φάση: Φάση του σκηνικού αυτοσχεδιασμού όπου αφού η ομάδα έχει βρει το αυτοσχέδιο θέατρό της το παρουσιάζει στους υπόλοιπους συμπαίκτες
- ✓ Δ΄ Φάση: Φάση ανάλυσης ή αλλιώς του απολογισμού της παράστασης των παιδιών. (Παπαδόπουλος,2010)

Η πρώτη φάση έχει ως στόχο της να δημιουργήσει ένα κλίμα εμπιστοσύνης, επικοινωνίας και ευχαρίστησης στην ομάδα. Στοχεύει να αναπτύξει την θετική διάθεση των παιδιών, να εκφράσουν των συναισθηματικό τους κόσμο, να τους εμπνεύσει για το παιχνίδι και να δώσει στα παιδιά να καταλάβουν πως δεν είναι ένα παιχνίδι κατευθυνόμενο με πολλές απαιτήσεις άλλα είναι ένα παιχνίδι που θα τους φέρει πιο κοντά στην τέχνη και στην φαντασία τους όπου οι κανόνες μπορούν να κατασκευαστούν και να μην είναι αυστηροί.

Στην δεύτερη φάση τα παιδιά αφήνονται στην δράση του θεατρικού ρόλου που μόνα τους επέλεξαν ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες και τα βιώματά τους και είναι έτοιμα να εξερευνήσουν τις προσδοκίες τους, να κατανοήσουν μια κατάσταση άλλα και τις ανάγκες της ομάδας. Τα θέματα και οι ρόλοι είναι βγαλμένοι από το περιβάλλον του παιδιού και από αυτά τα οποία το περιτριγυρίζουν (όπως η τηλεόραση, τα βιβλία κ.α.) είναι θέματα της καθημερινότητας στα οποία μπορεί να δράσει αυθόρμητα. Το θεατρικό παιχνίδι δεν είναι θέατρο να ακολουθούν τους κανόνες τα παιδιά, είναι παιχνίδι και παίζουν αβίαστα, αυθόρμητα και με κινητήριο δύναμη την φαντασία τους. Για αυτό αρκετές φορές μπορεί να δούμε έναν αλλιώτικο κόσμο, έναν κόσμο όπως τον ονειρεύονται τα παιδιά με μερικά στοιχεία της πραγματικότητας μέσα. Ο αυθορμητισμός είναι σημαντικό στοιχείο στο θεατρικό παιχνίδι καθώς μέσα από αυτόν το παιδί μαθαίνει να εκφράζει τους φόβους του και να τους ξεπερνά. Δεν χρειάζονται λοιπόν τις δικές μας λογικές παρεμβάσεις αλλά χρειάζονται και την δική μας φαντασία ώστε να δημιουργήσουμε έναν άλλο κόσμο τον οποίο χρειάζονται τα παιδιά.

Η τρίτη φάση είναι η εκτέλεση του έργου από τα παιδιά όπου παρουσιάζουν τα θέματα που διάλεξαν. Είναι ένα θεατρικό δράμα που δεν είναι προσχεδιασμένο άλλα βασίζεται

στον αυθορμητισμό. Το παιδί παίζει για να εκφραστεί και όχι για να καταξιωθεί ως ηθοποιός. Το παιδί θα βιώσει, θα αισθανθεί, θα φανταστεί μέσω του θεατρικού παιχνιδιού, θα κατανοήσει ότι μπορεί να επικοινωνήσει με τους θεατές, ότι για να προκύψει η παράσταση πρέπει να υπάρξει συνεργασία με τους υπόλοιπους. Η παράσταση αυτή του δίνει την δυνατότητα να νιώσει χαρά και ολοκλήρωση καθώς καταλαβαίνει τις δυνατότητές του και ανακαλύπτει τον εαυτό του.

Τέλος, στην τελευταία φάση τα παιδιά κάνουν τον απολογισμό της παράστασης. Πως ξεκίνησαν στην αρχή με τους αυτοσχεδιασμούς, πως έπαιξαν, εάν τους άρεσε ή δεν τους άρεσε κάτι και έτσι συνειδητοποιούν τη διαφορά μεταξύ αρχικής και τελικής παράστασης. Μπορούν επίσης να καταγράψουν σε σημειωματάρια και σε προσωπικά ημερολόγια τα συναισθήματά τους, τις παρατηρήσεις τους ή ακόμα και να καταγράψουν σε βίντεο τις παραστάσεις τους για να μπορούν να βλέπουν αλλαγές και βελτιώσεις. (Κουρετζής, 2010).

4.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το θεατρικό παιχνίδι εκτός από μέσο μάθησης δεν παύει να είναι παιχνίδι για αυτό και αρέσει πολύ στα παιδιά. Έχουν την ελεύθερη επιλογή να διαλέξουν μόνα τους τον ρόλο τους και να μεταμφιεστούν σε ότι θέλουν. Επιπλέον, μπορούν να αναδιατυπώσουν τους κανόνες όπως θέλουν και όπως τους εξυπηρετεί, είναι ένα αυθόρμητο παιχνίδι που έχει ως σκοπό του την ανάπτυξη της φαντασίας των παιδιών, την έκφραση των συναισθημάτων τους και την ανάπτυξη της ικανότητας της μίμησης. Είναι μια δημιουργία ρόλων και καταστάσεων η οποία δεν αφορά την πραγματικότητα άλλα μέσω αυτής φτιάχνεται μια πραγματικότητα όπως την θέλει το ίδιο το παιδί. Με αυτό τον τρόπο, αναπτύσσει την σκέψη του καθώς αναζητά λύση στα όποια προβλήματα του προβάλλει στο παιχνίδι, δυναμώνει την εκφραστική του ικανότητα άλλα και την ικανότητα της κίνησής τους. Το θεατρικό παιχνίδι φαίνεται να έχει κοινά χαρακτηριστικά με τα συνηθισμένα παιχνίδια αλλά έχει και ως στόχο του να φέρει πιο κοντά το παιδί στην τέχνη (Παπαδόπουλος, 2010).

4.3 ΧΩΡΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το θεατρικό παιχνίδι δεν χρειάζεται συγκεκριμένο χώρο για να ανθίσει. Το μόνο που θα χρειαστεί είναι η φαντασία των παιδιών και η σωματική τους έκφραση. Το θεατρικό παιχνίδι μπορεί να γίνει σε μια αίθουσα, σε ένα δωμάτιο, στο πάρκο, οπουδήποτε έχει χώρο και μπορούν τα παιδιά να ξεδιπλώσουν το ταλέντο τους, αρκεί ο χώρος να είναι καθαρός, ασφαλής και να μην εγκυμονεί κινδύνους τραυματισμού. Η τάξη του παιδικού σταθμού συνήθως είναι και ο χώρος στον οποίο ευδοκιμεί το θεατρικό παιχνίδι για αυτό τα έπιπλα, ο εξοπλισμός και τα υλικά που θα συντροφεύουν την θεατρική γωνιά απαιτείται να ελεγχθούν συνετά. Η αίθουσα προσαρμόζεται και αναδιαμορφώνεται προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των παιδιών για πειραματισμό και για παιγνιώδη ανακάλυψη της πραγματικότητας. (Wolf,2003)

Ο χώρος δράσης επιλέγεται πάντα από τον εμψυχωτή για να βεβαιωθεί ότι όλα είναι εντάξει και είναι κατάλληλο το μέρος, άλλα το σημείο από όπου θα παίξουν τα παιδιά καλό είναι να το επιλέγουν μόνο τους. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως εάν έχουμε τον χώρο και τα κατάλληλα μέσα δεν μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε για να παράγουμε κάτι με περισσότερη αισθητική αλλά και η απουσία τους είναι κάτι που μπορούμε να παραβλέψουμε. Άλλωστε όπου υπάρχουν παιδιά με αρκετή φαντασία αμέσως ο χώρος αποκτά αισθητική. (Κουρετζής,2010)

4.4 ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΚΗΝΙΚΩΝ, ΚΟΣΤΟΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΚΙΓΙΑΖ

Το θεατρικό παιχνίδι εκτός από την φαντασία και την κίνηση του σώματος χρειάζεται και την κατάλληλη αμφίεση η οποία αποτελείται από φθηνά υφάσματα ή παλιά ρούχα που έχουμε φέρει εμείς στην τάξη ή τα ίδια τα παιδιά. Τα ρούχα αυτά μπορεί να είναι πολύχρωμα κομμάτια υφάσματος, καπέλα, τσάντες, φούστες της γιαγιάς, παλιά κοσμήματα άλλα και κατασκευές που φτιάχνουμε με τα ίδια τα παιδιά όπως σημαιάκια, μανδύες από χαρτόνι, ουρές από χαρτί γκοφρέ και άλλα πολλά. Όλα αυτά τα ρούχα, τα υφάσματα και τα κοσμήματα τα έχουμε μαζεμένα σε μια βαλίτσα, σε ένα μπαούλο ή σε ένα κουτί και είναι τοποθετημένα στην γωνία του θεατρικού παιχνιδιού. Έτσι όταν έρθει η ώρα του θεατρικού παιχνιδιού τα παιδιά ξέρουν που βρίσκεται το περιεχόμενο που θα χρειαστούν για την μεταμφίεσή τους και μπορούν να ανατρέξουν εκεί. Θα μπορούσαμε ακόμη να έχουμε και κάποια αβλαβή και κατάλληλα είδη μακιγιάζ για παιδιά όπου θα

μπορούσε να πάει όποιο παιδί θέλει και να βαφτεί ανάλογα με τον ρόλο που θα έχει(Κουρετζής, 2010).

4.5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Η διάρκεια του θεατρικού παιχνιδιού καθορίζεται από το ενδιαφέρον των παιδιών αλλά και την ικανότητα των εμπυχωτών. Υπάρχουν θεατρικά παιχνίδια που έχουν μικρή διάρκεια υπάρχουν και άλλα που μπορούν να κρατήσουν μέχρι και βδομάδες. Παιχνίδια ειδικά που γίνονται σε εξωτερικούς χώρους πάντα κρατάνε περισσότερο. Συνήθως ένα θεατρικό παιχνίδι μπορεί να κρατήσει μέχρι και 2 ώρες αλλά αυτό είναι σχετικό καθώς εάν αρέσει πολύ στα παιδιά δεν μπορούν να το διακόψουν εύκολα.(Κουρετζής, 2010)

4.6 Η ΧΡΗΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Η χρήση μουσικής στο θεατρικό παιχνίδι μπορεί να είναι από κασέτες, από κρουστά όργανα ή από μουσικά όργανα που έχουν φτιάξει τα παιδιά. Μπορεί να σχηματιστεί μια ορχήστρα από τα παιδιά τα οποία έχουν την διάθεση να τραγουδήσουν και να παίξουν. Συνήθως ο ρυθμός είναι γρήγορος και ζωηρός. Εάν επιλέξουμε ηχητικά ακούσματα από κασέτες μερικά από τα ηχητικά ερεθίσματα που μπορούν να ταιριάζουν στο θεατρικό είναι η κλασσική μουσική, η τζαζ, η αφρικανική μουσική, η προκλασική μουσική, μουσική από κινηματογράφο ή και μουσική από μπαλέτο. Εάν η χρήση μουσικής πραγματοποιηθεί από μουσικά όργανα θα πρέπει να προσέξουμε πόσα μουσικά όργανα είναι είτε σπασμένα είτε χαλασμένα ή δε λειτουργούν με το σωστό τρόπο, ώστε να απομακρύνονται για να μη δημιουργείται στα παιδιά μια λανθασμένη αίσθηση από τη χρήση τους. Η ποιότητα κατασκευής του υλικού αλλά και ο παραγόμενος ήχος των οργάνων θα δημιουργήσει το κατάλληλο υπόβαθρο και θα προσφέρει στο παιδί ένα αίσθημα ευχαρίστησης και ολοκλήρωσης που θα έχει ως αποτέλεσμα το παιδί να απολαύσει κάθε στιγμή του θεατρικού παιχνιδιού (Δογάνη, 2012). Η μουσική υπόκρουση βοηθάει πολύ την κίνηση του σώματος αλλά δεν πρέπει να κατευθύνει το παιδί σε στερεότυπες κινήσεις (Κουρετζής, 2010).

4.7 ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Το σώμα μας είναι μια πηγή έκφρασης. Με το σώμα μας επικοινωνούμε και πολλές φορές μεταδίδουμε μηνύματα που δεν χρειάζονται να ειπωθούν με λέξεις, αφού αυτό εκφράζει ότι αισθάνεται. Για να μπορέσει λοιπόν ένα παιδί να εκφραστεί με το σώμα του πρέπει πρώτα να έχει επίγνωση των μελών του σώματός του και φυσικά να αισθάνεται άνετα με το σώμα του. Στο θεατρικό παιχνίδι για να εκφραστεί ένα παιδί με το σώμα του θα πρέπει να του διδάξουμε τη σωματική έκφραση πρώτα από άλλες δραστηριότητες οι οποίες δεν είναι τόσο κατευθυνόμενες αλλά θα πρέπει και να αισθάνεται άνετα με τα υπόλοιπα μέλη της τάξης, να έχει αίσθηση του χώρου, να μπορεί να εκφράζεται μπροστά στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας ή της τάξης του. Εάν υπάρχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις τότε ένα παιδί μπορεί να χρησιμοποιήσει άνετα το σώμα του ώστε να εκφραστεί στο θεατρικό παιχνίδι και να γίνει αντιληπτό και από τα άλλα παιδιά. Γενικά στο θέατρο υπάρχουν πολλές σωματικές εκφράσεις, τέσσερις από τις οποίες είναι, τα ταχυδακτυλουργικά, τα ακροβατικά, οι αυτοματοποιημένες κινήσεις και οι «τεχνικές μετασχηματισμού της ύλης», όπου ένα αντικείμενο μπορεί ξαφνικά να έχει μαγικές ιδιότητες (Κουρετζής, 2010).

4.8 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΜΨΥΧΩΤΗ

Το θεατρικό παιχνίδι ξεκινάει από τον εμψυχωτή. Η παιδαγωγός της τάξης μετατρέπεται από φορέας μιας γνωστικής ύλης σε εμψυχωτή των παιδιών ώστε μαζί με τα παιδιά να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για να ξεκινήσει η διαδικασία της θεατρικής αγωγής. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες παιδαγωγών-εμψυχωτών και είναι α) αυτοί που κάνουν θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά β) αυτοί που κάνουν θεατρικό παιχνίδι με τα παιδιά και γ) αυτοί που παρακολουθούν το θεατρικό παιχνίδι των παιδιών και εάν τους ζητηθεί συμμετέχουν. Ένας εμψυχωτής πρέπει να μην έχει αναστολές. Πρέπει να αφήσει ελεύθερο το σώμα του να κινείται και να εκφράζεται μπροστά στα παιδιά εάν θέλει να τους διδάξει την θεατρική αγωγή. Είναι απαραίτητο να είναι γαλήνιος και χαλαρός αλλά ενθουσιώδης και ενθαρρυντικός απέναντι στα παιδιά. Δεν χρειάζεται να είναι αυστηρός και σοβαρός απέναντι στα παιδιά, αντίθετα χρειάζεται να χτίσει μαζί τους μια σχέση επικοινωνίας και να δώσει στα παιδιά την δυνατότητα να εκφράσουν τις συναισθηματικές τους ανάγκες που έχουν για κίνηση και δράση. Για να γίνει λοιπόν, ένας παιδαγωγός σωστός εμψυχωτής χρειάζεται να επικοινωνεί αληθινά με τα παιδιά, να ακολουθεί τα παιδιά στο παιχνίδι, να συμμετέχει στο παιχνίδι και φυσικά να τα αφήσει ελεύθερα να παίξουν και να μην βρει το

θεατρικό παιχνίδι ως μέσω διδασκαλίας γιατί πρωταρχικός σκοπός του θεατρικού παιχνιδιού είναι να εκφράσει το παιδί τα συναισθήματά του και τις καταστάσεις που το απασχολούν και όχι να μάθει επιπλέον γνώσεις. (Κουρετζής,2010)

Ο ρόλος του εμπνευστή, ο οποίος εδώ είναι ο δάσκαλος της τάξης, είναι σημαντικός, επειδή αυτός είναι που θέτει τους στόχους και οργανώνει το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα κινηθούν τα παιδιά και μέσα στο οποίο θα ενισχύσουν τα ενδιαφέροντά τους, τις ανάγκες τους, τις γνώσεις και τις ικανότητες τους, μέσα από την ενεργή τους συμμετοχή στο θεατρικό παιχνίδι (Gleni&Papadopoulos, 2010). Ο εκπαιδευτικός, κατά τη διαδικασία του θεατρικού παιχνιδιού, πρέπει να αποτελέσει ένα πρόσωπο το οποίο να εμπνέει ασφάλεια στο παιδί, να του δίνει τις ευκαιρίες να λειτουργεί με τρόπους που του δίνουν ευχαρίστηση, να φροντίζει για την τήρηση κάποιων κανόνων, να μην ασκεί κριτική και να φροντίζει για την δημιουργία και την διατήρηση ενός ευχάριστου κλίματος (Heining, 1974).

5 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ

Στην συνέχεια αυτού του κεφαλαίου θα αναφερθούμε στο θεατρικό παιχνίδι και πως αυτό εξελίχθηκε στην διάρκεια του χρόνου σε διάφορες χώρες του κόσμου. Επίσης, θα μιλήσουμε και για την συμβολή σημαντικών ανθρώπων στην θεατρική αγωγή.

5.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το θέατρο στην εκπαίδευση αρχίζει να εισέρχεται στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα όπου η σύγχρονη παιδαγωγική και ψυχολογία θεωρούν πως μπορεί να συμβάλλει θετικά στην εκπαίδευση. Έτσι έχουμε στις Ηνωμένες Πολιτείες την δεκαετία του 1920 την **Winifred Ward** να ανακαλύπτει τις δυνατότητες της δραματοποίησης και να σχηματίζει μια παιδαγωγική μέθοδο του θεάτρου χωρίς να υπάρχει έτοιμο κείμενο. Τα παιδιά αναπαριστούν λαϊκές ιστορίες και δίνεται περισσότερη έμφαση στις γλωσσικές και εκφραστικές τους δυνατότητες. Επιπλέον, στην Αγγλία η **Harriet Finlay-Johnson** εφαρμόζει την δραματοποίηση σε σχολείο και δίνει στα παιδιά την αυτονομία ώστε να οργανώνουν, να ερευνούν αλλά και να κρίνουν οι ίδιοι την δουλειά τους. Τέλος, σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες η θεατρική παιδεία ευδοκιμεί χάρη στην ψυχολογία, την σύγχρονη τέχνη και των αντιλήψεων της προοδευτικής αγωγής που αρχίζουν να καταλαμβάνουν έδαφος κυρίως στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. (Παπαδόπουλος, 2010).

Στη Γαλλία κατά την διάρκεια του μεσοπολέμου το θέατρο για τα παιδιά αποκτά μεγάλη σημασία, καθώς μέσω της θεατρικής αγωγής αποσκοπούσαν στην ιδεολογική αφύπνιση των παιδιών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το 1930 να σχηματιστεί ένα είδος μουσικού δράματος με σκοπό να αφυπνίσει τους θεατές, να διδάξει τους μαθητές στα σχολεία και να αναπτυχθούν «διδασκτικά έργα» που στόχο τους έχουν να διδάξουν στους νέους την πολιτική σκέψη (Παπαδόπουλος, 2010).

Στην Ελλάδα εκπρόσωπος για τα θετικά γνωρίσματα του θεάτρου στην εκπαίδευση είναι ο Μίλτος Κουντούρας, ο οποίος με το έργο του εισηγείται και εφαρμόζει την παιδαγωγική και διδακτική αξιοποίηση του θεάτρου στο Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης (1927-1930) (Παπαδόπουλος, 2010).

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, δηλαδή στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, έρευνες δείχνουν πως η χρησιμότητα του θεάτρου στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη και σταδιακά καταφέρνει να θεσπιστεί σε Ευρώπη και Αμερική. Αρκετοί είναι οι υποστηρικτές από τον χώρο της ψυχολογίας που πιστεύουν στα οφέλη του θεάτρου που

μπορεί να έχει στα παιδιά. Μερικοί από αυτούς τους υποστηρικτές είναι : A. Maslow, L.S. Vygotsky, J. Piaget, S. Smilansky, D.W. Winnicott και άλλοι.

5.2 Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ AUGUSTO BOAL

Ο Augusto Boal, ένας βραζιλιάνος θεατρολόγος ο οποίος ζει την σκληρή πραγματικότητα που υπάρχει στην χώρα του, καθώς υπάρχει φτώχεια, μεγάλη παιδική θνησιμότητα, μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού είναι αναλφάβητο, αποφασίζει μέσω του θεάτρου να αφυπνίσει των λαό και να φέρει μια αλλαγή στην κοινωνία. Στην θεατρική παράσταση καλεί τους πολίτες αντί για θεατές να γίνουν ηθοποιοί, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να έρθουν αντιμέτωποι με τα προβλήματά τους. Με την βοήθεια του διαλόγου τους παροτρύνει να δώσουν λύση στο πρόβλημά τους και να κρίνουν την παρούσα κατάσταση στην οποία βρίσκονται με σκοπό να αλλάξουν το μέλλον τους (Παπαδόπουλος, 2010). Αυτό πετυχαίνεται με την δημιουργία διάφορων μέσων και τεχνικών όπως είναι :

- ✓ **Το θέατρο του καταπιεσμένου:** Το θέατρο των Καταπιεσμένων είναι ένα σύνολο θεατρικών προτάσεων και είχαν την ιδέα του διαλόγου και της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο κοινό και τον ηθοποιό.
- ✓ **Το θέατρο φόρουμ:** Στο συγκεκριμένο θέατρο ο θεατής γίνεται ηθοποιός και μπορεί να πάρει μέρος στην παράσταση.
- ✓ **Το αόρατο θέατρο:** Είναι μια προετοιμασμένη παράσταση που παρουσιάζεται σε δημόσιο χώρο, σε ένα κοινό που δεν έχει ενημερωθεί σχετικώς.
- ✓ **Το θέατρο των εικόνων:** Οι ηθοποιοί δίνουν μορφή στο σώμα τους από μια συγκεκριμένη κατάσταση ή ιδέα και στη συνέχεια πρέπει να κινηθούν σαν ομάδα και να ενώσουν κάθε ατομική εικόνα σαν μια ενιαία.
- ✓ **Το νομοθετικό θέατρο:** Ο Boal, που ήταν Δημοτικός Σύμβουλος στο Rio de Janeiro, δημιούργησε ένα νέο είδος θεάτρου που το αποκάλεσε Νομοθετικό Θέατρο και είχε ως σκοπό να δοθεί στους ψηφοφόρους του η ευκαιρία να εκφράσουν τη γνώμη τους σε σχέση με το συγκεκριμένο νόμο που συζητούσαν.
- ✓ **Το ουράνιο τόξο της επιθυμίας:** Επικεντρώνεται στις μορφές της ψυχικής καταπίεσης που παρουσιάζονται με τη βοήθεια ενός πρωταγωνιστή σε σχέση με έναν ανταγωνιστή.

- ✓ **Το θέατρο της εφημερίδας:** αποτελείται από διάφορες τεχνικές όπως:
 - απλή ανάγνωση
 - διασταυρωμένη ανάγνωση: διαβάζονται εναλλάξ δυο ειδήσεις
 - ρυθμική ανάγνωση
 - παράλληλη δράση: οι ηθοποιοί μιμούνται γεγονότα από τις ειδήσεις
 - αυτοσχεδιασμός
 - ιστορικό: πληροφορίες που αντλούνται από ιστορικά γεγονότα
 - ενδυνάμωση: διαβάζονται οι ειδήσεις με μουσική
 - Συγκεκριμενοποίηση του Αφηρημένου: αφηρημένα περιεχόμενα ειδήσεων συγκεκριμενοποιούνται επί σκηνής, λ.χ. η πείνα, η ανεργία κ.τ.λ.
 - Κείμενο εκτός Συγκειμένου: ειδήσεις παρουσιάζονται εκτός του συγκειμένου στο οποίο είχαν αρχικώς δημοσιευτεί.
- ✓ **Ταυτόχρονη δραματουργία:** Πρόκειται για την τεχνική κατά την οποία, στη μέση ενός θεατρικού έργου, οι ηθοποιοί που βρίσκονται στη σκηνή διακόπτουν το έργο και ζητούν από το κοινό να τους προτείνει λύσεις για την κατάσταση στην οποία βρέθηκαν.
- ✓ **Φωτορομάντζο:** Στο φωτορομάντζο παρουσιάζεται στους συμμετέχοντες η πλοκή κάποιου υλικού δίχως να αποκαλυφθεί η πηγή. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες καλούνται να παρουσιάσουν την ιστορία. Μετά η ιστορία που παρουσιάστηκε συγκρίνεται με την πραγματική ιστορία όπως περιγράφεται στην πηγή.
- ✓ **Ανατροπή καταπίεσης:** Στην συγκεκριμένη τεχνική ο Boal ζητά από έναν συμμετέχοντα να θυμηθεί ένα γεγονός στο οποίο ένιωσε καταπίεση και έπραξε σε κάτι που δεν ήθελε να κάνει. Έπειτα του ζητά να το αναπαραστήσει. Στη συνέχεια, θα ξαναγίνει αναπαράσταση της κατάστασης αλλά αυτή τη φορά ο συμμετέχων πρέπει να αντιδράσει και να κάνει αυτό που θέλει.
- ✓ **Θέατρο μύθος:** Η ανακάλυψη της προφανούς αλήθειας που κρύβεται μέσα σε έναν μύθο όταν κανείς αφηγηθεί με τρόπο λογικό την ιστορία και αποκαλυφθεί η αληθινή της διάσταση.

- ✓ **Αναλυτικό θέατρο:** Ένας από τους συμμετέχοντες αφηγείται κάποια ιστορία και οι ηθοποιοί την παρουσιάζουν αμέσως αυτοσχεδιάζοντας.
- ✓ **Τελετουργίες και μάσκες:** Είναι το θέατρο στο οποίο ως τελετουργικά ορίζονται οι ανθρώπινες σχέσεις και καταστάσεις και ως μάσκες είναι οι συμπεριφορές που επιβάλλουν οι κοινωνίες. (Γραμματάς, 2015)

5.3 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ GROTOWSKI ΣΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

Ο Grotowski είναι ένας από τους πιο σημαντικούς σκηνοθέτες που συνέβαλε στην θεατρική πρωτοπορία ο οποίος ενδιαφέρεται και εστιάζει περισσότερο στον αυτοσχεδιασμό, στην κίνηση του σώματος του ηθοποιού, στην φωνή του, στα εκφραστικά του μέσα και επιδιώκει ο ηθοποιός να έχει αυθεντικότητα, πειθαρχία, αυθορμητισμό και να ελευθερώνεται όταν αντιμετωπίζει δυσκολία επικοινωνίας με τους άλλους. Πιστεύει πως το σώμα είναι το κύριο εκφραστικό μέσο και δεν δίνει τόση αξία στο κείμενο (Παπαδόπουλος, 2010).

5.4 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ BROOK ΣΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

Ο Peter Brook είναι και αυτός σκηνοθέτης ο οποίος συνέβαλε στην θεατρική πρωτοπορία και πιστεύει ότι μέσω της θεατρικής αγωγής θα εξαλειφθούν απόψεις οι οποίες παρεμποδίζουν την ανάπτυξη ενός νέου έργου τέχνης. Ο ίδιος οραματίζεται μια δημιουργία σχέσης ανάμεσα στους λαούς του αναπτυσσόμενου κόσμου και τους λαούς του αναπτυγμένου κόσμου, όπου η συνύπαρξή τους θα οδηγήσει σε μία μεταξύ τους «συνομιλία» (Παπαδόπουλος, 2010).

5.5 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΑΓΓΛΟΦΩΝΕΣ ΧΩΡΕΣ(ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, ΚΑΝΑΔΑΣ)

Το 1966 στο Ηνωμένο Βασίλειο ξεκινάει το θέατρο στην εκπαίδευση όπου υπάρχουν κατάλληλα σχεδιασμένες θεατρικές δράσεις που αποσκοπούν στην θεατρική αγωγή των μαθητών. Σε αυτές τις χώρες υπήρχαν άνθρωποι οι οποίοι ξεχώρισαν για το έργο τους και την άποψη που διατύπωσαν για το θεατρικό παιχνίδι.

Ο Peter Slade είναι ο πρώτος εισηγητής του παιδικού δράματος (child drama) και τονίζει πως το θεατρικό παιχνίδι δεν είναι αντιγραφή της τέχνης των μεγάλων, αλλά είναι ένα παιχνίδι με αυτοσχέδια δράση και αναπαριστά πολλές φορές βιώματα της πραγματικής ζωής. Το παιδί είναι αυθόρμητο, ειλικρινές, χρησιμοποιεί την εκφραστικότητα του σώματός του, την φαντασία του, τον προφορικό του λόγο και έτσι χτίζει μια θεατρική εμπειρία και έρχεται ένα βήμα πιο κοντά στην τέχνη.

Ο Brian Way εστιάζει στο βίωμα της αυτοσχέδιας θεατρικής εμπειρίας καθώς πιστεύει ότι μέσω αυτής υπάρχει μια προσωπική ανάπτυξη. Είναι εισηγητής του «συμμετοχικού θεάτρου» (participation theatre) όπου τα παιδιά μπορούν να εκφράσουν την γνώμη τους, να προτείνουν ιδέες και να συνεργαστούν να δημιουργήσουν μαζί με τους ηθοποιούς.

Ο Ritchard Courtney εισήγαγε το «αναπτυξιακό θέατρο» (developmental drama) που δίνει προτεραιότητα στην προσωπική ανάπτυξη του παιδιού, ενώ **η Nellie McCaslin** χρησιμοποιεί την «δημιουργική δραματοποίηση» (creative dramatics) που έχει ως βάση της τον αυθορμητισμό. **Ο Geoff Gillham** εστιάζει στην μαθησιακή πλευρά του θεάτρου και συγκεκριμένα διεξάγει τη μελέτη ενός θέματος όπου τα παιδιά μέσω του θεατρικού ρόλου προσπαθούν να το αναλύσουν και να βρουν λύσεις. Σημαντικό είναι πως δίνεται τροφή για σκέψη και κατανόηση των θεμάτων στα παιδιά και δεν εστιάζουν τόσο στην λύση τους. (Παπαδόπουλος,2010)

5.6 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΕ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

Στη Γερμανία από το 1960 υπάρχουν το Grips Theater, το Theater der Jugend, το Theater der Freundschaft και το Hoffmann's Theater με σκοπό την αφύπνιση του κόσμου. Σήμερα η έρευνα για την παιδαγωγική αξία του θεάτρου συνεχίζεται σε πανεπιστήμια, σε σχολεία, σε εκδηλώσεις και σε σημαντικά συνέδρια.

Στην Ιταλία στο τέλος του 1960 ξεκινάει το κίνημα animazione και συνεχίζεται μέσω πολλών θιάσων για να εξυπηρετήσει την θεατρική αγωγή και να δείξει πόσο σημαντική είναι η «αυτοσχέδια θεατρική έκφραση των παιδιών».

Στην Γαλλία περίπου την ίδια περίοδο ιδρύονται κέντρα για την θεατρική αγωγή νέων και παιδιών και συμβάλλουν σε αυτό και πολλοί θίασοι όπως το Theatre des Jeunes Annees. Έτσι σιγά-σιγά ξεκινάει και η εκπαίδευση μέσω του θεάτρου, όπου με τον καιρό θα δείξει την αξία του θεάτρου ακόμα και εάν είναι αυτοσχέδια.

Στην Ελλάδα το 1970 η θεατρική αγωγή δεν έχει λάβει την αναγνώριση που πρέπει και συχνά φαίνεται ως μια θεατρική παράσταση ή ως σκετς σε σχολικές γιορτές ή σε γιορτές με θρησκευτικό περιεχόμενο. Αργότερα μερικοί θεατροπαιδαγωγοί θα εφαρμόσουν την θεατρική αγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και θα ξεκινήσουν και οι θεατρικές ομάδες. Μερικοί από τους θεατροπαιδαγωγούς οι οποίοι θα κάνουν την εμφάνισή τους και θα αφήσουν μια ιστορία για το θεατρικό παιχνίδι είναι: ο Λάκης Κουρετζής, η Ξένια Καλογεροπούλου και ο Δημήτρης Ποταμίτης (Παπαδόπουλος, 2010).

6 ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ

Η εξέλιξη του θεατρικού παιχνιδιού σε διάρκεια χρόνων έχει δείξει πως είναι μια ευπρόσδεκτη μορφή τέχνης προς το παιδιά. Στη συνέχεια του παρακάτω κεφαλαίου θα αναπτύξουμε την συμβολή του παιχνιδιού στην γνωστική ανάπτυξη του παιδιού αλλά και πως τα παιδιά μαθαίνουν να ακούν σε κανόνες μέσω του θεατρικού παιχνιδιού.

6.1 ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο του Μαϊάμι αποδείχθηκε ότι το θεατρικό παιχνίδι συμβάλλει στην γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και όχι μόνο. Η έρευνα αναφέρει πως τα παιδιά έχουν την ανάγκη να υποδύονται διάφορους ρόλους και αυτό παρατηρείται από μικρή ηλικία περίπου μεταξύ 1 και 2 χρονών όπου δίνουν στα παιχνίδια τους φωνή και μιμούνται διάφορα γεγονότα και καταστάσεις. Οι ερευνητές έχουν υποθέσει ισχυρές εννοιολογικές σχέσεις μεταξύ των διαδικασιών της εξέλιξης της νοημοσύνης, της δεκτικής και εκφραστικής γλώσσας και της νοητικής απεικόνισης που ξεκινούν περίπου σε αυτή την ηλικία. Η προσποίηση του παιχνιδιού απαιτεί τη δυνατότητα μετατροπής αντικειμένων και ενεργειών συμβολικά και περιλαμβάνει τη λήψη ρόλων, τη γνώση των σεναρίων και τον αυτοσχεδιασμό. Το παιδί μέσω του παιχνιδιού ρόλων μαθαίνει να αναπτύσσει ολοκληρωτικά την προσωπικότητά του, τον χαρακτήρα του αλλά και να αναπτύξει παράλληλα την γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική του πλευρά. Η προσποίηση διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη ζωή των μικρών παιδιών καθώς μέσα από αυτό αναβιώνουν γεγονότα που έχουν ζήσει και ψάχνουν να βρουν λύσεις σε καταστάσεις που τα προβληματίζουν. Εν ολίγοις, το άρθρο καταλήγει πως υπάρχει ένα αυξανόμενο σύνολο αποδεικτικών στοιχείων που υποστηρίζουν τις πολλές συνδέσεις μεταξύ της ικανότητας γνώσης και του υψηλής ποιότητας προσποιημένου παιχνιδιού. Εάν τα παιδιά δεν έχουν ευκαιρίες να έχουν τέτοια εμπειρία, μπορεί να μειωθούν οι μακροπρόθεσμες ικανότητές τους που σχετίζονται με την επίλυση προβλημάτων και την κοινωνική γνώση, καθώς και με ακαδημαϊκούς τομείς όπως η παιδεία, τα μαθηματικά και η επιστήμη. Αυτές οι σύνθετες και πολυδιάστατες δεξιότητες που εμπλέκουν πολλές περιοχές του εγκεφάλου είναι πιο πιθανό να ευδοκιμήσουν σε μια ατμόσφαιρα πλούσια σε υψηλής ποιότητας θεατρικού παιχνιδιού καθώς το παιδί τότε δρα αυθόρμητα, ανακαλύπτει πτυχές του εαυτού του και εξωτερικεύει τα αισθήματά του. (Bergan, 2002)

6.2 ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Η ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού είναι σημαντική και πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας θέτουν βάσεις για την μετέπειτα ενήλικη ζωή τους που αφορούν την γνωστική, κοινωνική, κινητική, συναισθηματική τους ανάπτυξη καθώς επίσης μαθαίνουν κανόνες και αξίες οι οποίες μπορούν μεγαλώνοντας να τα βοηθήσουν να κάνουν καλύτερη την κοινωνία τους. Σε αυτή την τρυφερή ηλικία θα πρέπει να διδάχτούν τα παιδιά τον σεβασμό απέναντι στους ανθρώπους και στο περιβάλλον, την έκφραση των συναισθημάτων τους, την κατανόηση της διαφορετικότητας, την υπακοή σε κανόνες και θα πρέπει να διδαχτεί πως είναι μια ξεχωριστή προσωπικότητα που μπορεί να προσφέρει πολλά στην κοινωνία.

Η εκπαίδευση των παιδιών αυτής της ηλικίας είναι απαραίτητη αλλά δεν πρέπει να αφήνουμε στην άκρη το παιχνίδι. Το παιχνίδι σε αυτή την ηλικία είναι πολύ σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην ανάπτυξη του παιδιού.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο νηπιαγωγείο Insan Kamil της βόρειας περιοχής Banjarmasin διαπιστώθηκε πως τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας ενώ διδάχτηκαν τα σήματα οδικής κυκλοφορίας δεν είχαν καμία αίσθηση του κινδύνου και δεν είχαν αφομοιώσει αυτά που είχαν διδαχτεί. Η εκμάθηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας έγινε μέσω ασκήσεων σε τετράδια με εικόνες και δεν έφερε το επιθυμητό αποτέλεσμα, αφού τα παιδιά δεν συγκράτησαν τους κανόνες. Η εκμάθηση των σημάτων κυκλοφορίας είναι να προετοιμάσει τα παιδιά ως την επόμενη γενιά για να αντιμετωπίσει διάφορα προβλήματα κατά την τήρηση των κανόνων, καθώς και να οικοδομήσει στάσεις και συμπεριφορές που στοχεύουν στην ασφάλεια τόσο του παιδιού όσο και του συνανθρώπου του. Το Πανεπιστήμιο της Ινδονησίας ανέλαβε να κάνει έρευνα στο συγκεκριμένο νηπιαγωγείο με θέμα την εκμάθηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας μέσω μιας διαφορετικής διδακτικής προσέγγισης.

Αυτή η διδακτική προσέγγιση ήταν ο συνδυασμός του θεατρικού παιχνιδιού και η μέθοδος των ερωτήσεων- απαντήσεων με σκοπό την πρακτική κατανόηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας. Το θεατρικό παιχνίδι έχει ενδιαφέρον, ενθουσιασμό και μένει περισσότερο στην μνήμη των παιδιών καθώς βάζουν τους εαυτούς τους να προσποιηθούν μια κατάσταση ή ένα γεγονός. Από την άλλη, η μέθοδος ερωτήσεων- απαντήσεων είναι η μέθοδος μάθησης που εκτελείται θέτοντας ερωτήσεις που οδηγούν τους μαθητές να κατανοήσουν το θέμα μέσα

προκειμένου να επιτευχθούν οι μαθησιακοί στόχοι. Μέσω αυτής της μεθόδου, θα δημιουργήσει ενεργό μάθηση για τους μαθητές. Έτσι οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν στο έπακρο αυτή τη στιγμή για να επεκτείνουν τις γνώσεις τους, να κατανοήσουν και να αυξήσουν την κυριαρχία του υλικού μάθησης. Τα βήματα της δραστηριότητας, χρησιμοποιώντας το θεατρικό παιχνίδι και τη μέθοδο ερωτήσεων- απαντήσεων των σημμάτων κυκλοφορίας είναι τα εξής:

- ❖ προσδιορισμός του θέματος
- ❖ διατύπωση συγκεκριμένων μαθησιακών στόχων και επεξήγηση των ικανοτήτων που πρέπει να επιτευχθούν
- ❖ ο/η παιδαγωγός προετοιμάζει / ορίζει ιστορίες που θα παρουσιαστούν
- ❖ ο/η παιδαγωγός σχηματίζει ομάδες παιδιών και διανέμει το ρόλο στους μαθητές του
- ❖ Τα παιδιά θέτουν σε λειτουργία το θεατρικό τους ρόλο σύμφωνα με τις οδηγίες του διδάσκοντος
- ❖ ο/η παιδαγωγός και τα παιδιά συζητούν τις δραστηριότητες ρόλων που έχουν εκτελεστεί
- ❖ γίνεται διατύπωση κατάλληλων ερωτήσεων σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους μάθησης
- ❖ ο/η παιδαγωγός δημιουργεί προβλήματα στα παιδιά
- ❖ ο/η παιδαγωγός θέτει ερωτήσεις στην τάξη
- ❖ ο/η παιδαγωγός παρέχει αρκετό χρόνο στα παιδιά για να σκεφτούν την απάντηση που πρέπει να δώσουν στις ερωτήσεις του/της
- ❖ και τέλος, ο/η παιδαγωγός παρέχει το συμπέρασμα γενικά για όλο το θεατρικό παιχνίδι.

Ο λόγος που αυτή η έρευνα έγινε με τον συνδυασμό μεθόδων (και θεατρικό παιχνίδι και ερωτήσεων- απαντήσεων) είναι επειδή παίζοντας τα παιδιά μπορούν να μάθουν για τα διάφορα σήματα κυκλοφορίας και να μάθουν την κατανόηση των κανόνων που αποσκοπούν στην ασφάλεια τους. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του θεατρικού παιχνιδιού επειδή είναι μια διαδικασία ευχάριστη, δημιουργική και αποτυπώνεται στο μυαλό των παιδιών αλλά και μέσω των ερωτήσεων-απαντήσεων όπου κρατά σε εγρήγορση τα παιδιά τα οποία προσέχουν τις ερωτήσεις του παιδαγωγού για να μπορέσουν να απαντήσουν.

Εν κατακλείδι τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν 1) ότι η συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών στην κατανόηση των κανόνων χρησιμοποιώντας το θεατρικό παιχνίδι και τις ερωτήσεις- απαντήσεις μέσω των σημάτων κυκλοφορίας για τα παιδιά στο νηπιαγωγείο Insan Kamil του Banjarmasin αυξήθηκε, 2) μέσω του θεατρικού παιχνιδιού και της συζήτησης με τα παιδιά για το θέμα μπορούμε να τους δώσουμε κάποιους σημαντικούς κανόνες με έναν εναλλακτικό τρόπο μάθησης ο οποίος είναι και πιο διασκεδαστικός. Καλεί τα παιδιά να παίζουνε και να μάθουνε ταυτόχρονα, αλλά και να κοινωνικοποιηθούν και να εκφράζουν τι νιώθουν. Αποδείχθηκε πως το θεατρικό παιχνίδι είναι μια νέα σημαντική αλλαγή που πρέπει να φέρουμε στα σχολεία μας και να το μάθουμε στα παιδιά. (Novitawati, et.al., 2017)

6.3 ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Το θέατρο είναι μια μορφή τέχνης που προάγει την πολιτιστική ποικιλομορφία, καθώς απαιτείται να κατανοήσει και να αποδεχθεί το διαφορετικό καθώς και να σέβεται όλους τους πολιτισμούς. Μέσω του θεάτρου ο θεατής μπορεί να αποκομίσει πολλές γνώσεις αλλά και πολλά συναισθήματα που θα τον βοηθήσουν να γνωρίσει καινούργιες ιδέες, άλλους πολιτισμούς καθώς και μια καινούργια οπτική γωνία από την οποία αντιλαμβάνεται τα γεγονότα.

Το θέατρο συμβάλλει όχι μόνο στην ψυχαγωγία αλλά και στην γνωστική διερεύνηση του θεατή αφού αποτελεί ένα σχέδιο επικοινωνίας, δεδομένου ότι όλα τα στοιχεία της επικοινωνίας είναι παρόντα σε μια θεατρική παράσταση (πομπός - δέκτης - ανταποκριτής - μήνυμα) όπου απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη αυτού του συγκεκριμένου σχεδίου επικοινωνίας είναι η παρουσία τουλάχιστον ενός παραλήπτη - θεατή.

Εξαιτίας, λοιπόν, αυτής της δύναμης που εκπέμπει η τέχνη και κατά συνέπεια και το θέατρο θα πρέπει στην εκπαιδευτική διαδικασία να ενσωματωθεί το θέατρο. Αυτό θα επιτευχθεί με την χρήση του θεατρικού παιχνιδιού. Οι πρωτότυπες δημιουργίες και παραστάσεις του θεάτρου, με τη μορφή μιμητικών προσωπικών εμπειριών, ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να ταυτιστούν με μυθολογικούς ή ιδεολογικούς τύπους και σε συνδυασμό με το διδακτικό υλικό οποιουδήποτε άλλου σχολικού αντικειμένου παρέχουν ταυτόχρονα και γνώση και ψυχαγωγία. Άλλωστε, η Θεατρική Εκπαίδευση βοηθά τους ανθρώπους να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση, να βελτιώσουν την εικόνα τους και να γίνουν πιο υπεύθυνοι, καθώς επηρεάζουν τις σωματικές, συναισθηματικές, ψυχικές και κοινωνικές τους δεξιότητες. Ως εκπαιδευτική μέθοδος, το Θέατρο επηρεάστηκε από την Ανθρωπολογία, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία, και Κινησιολογία, συμβάλλοντας σημαντικά στην ολιστική ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου.

Όπως αναφέρεται και στο άρθρο *Theatre and theatrical game as teaching methods for greek traditional dances* το θεατρικό παιχνίδι είναι ευχάριστο στους μαθητές καθώς μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα, να λάβουν γνώση των δεξιοτήτων τους και να τις τελειοποιήσουν αλλά κυρίως να λάβουν γνώσεις και να εκπαιδευτούν πνευματικά.

Μελέτες έδειξαν πως σε ελληνικά σχολεία υπήρχε μικρό ενδιαφέρον στο μάθημα της φυσικής αγωγής καθώς υπήρχε ο φόβος των παιδιών να μην αποτύχουν στην άσκηση, ο φόβος απόρριψης από συμμαθητές, το υπερβολικό άγχος και ο ανταγωνισμός μεταξύ των

μαθητών είχε ως αποτέλεσμα την κακή επίδοση σε διάφορες αθλητικές δραστηριότητες μεταξύ των οποίων ήταν και ο χορός. Ο παραδοσιακός χορός έχει κυρίαρχο στοιχείο του την σωματική κίνηση η οποία χρησιμοποιείται ως μια λειτουργική και προσωπική έκφραση που εμπλέκει το μυαλό, το σώμα και την ψυχή για αυτό και πρέπει να διδάσκετε μέσω του θεατρικού παιχνιδιού. Μαθητές που πήραν μέρος σε χορευτικές ομάδες το έκαναν κυρίως για να αισθάνονται μέλη μιας ομάδας, να κοινωνικοποιούνται και να αισθάνονται ικανοποίηση με την προσωπική τους προσπάθεια. Θεωρούν ότι είναι μια κοινωνική δραστηριότητα που βελτιώνει τη φυσική τους κατάσταση, ενισχύει τη διάθεσή τους και ανεβάζει το πνεύμα τους. Σύμφωνα με ότι αναφέρεται στο άρθρο η χρήση θεατρικού παιχνιδιού έχει αποδειχθεί εξαιρετικό μεθοδολογικό εργαλείο για τη διδασκαλία του ελληνικού παραδοσιακού χορού στους μαθητές δημοτικού (Lykesas, 2018). Το θεατρικό παιχνίδι μέσω των παραδοσιακών χορών χωρίζεται σε πέντε φάσεις. Το κάθε στάδιο έχει και διαφορετικό σκοπό. Για αρχή χρειάζεται να σχηματιστεί η ομάδα και να εξερευνήσει τον χώρο της, στη συνέχεια τα παιδιά συζητούν μεταξύ τους και εκφέρουν απόψεις με σκοπό να αποφασίσουν ένα θέμα με τους παραδοσιακούς χορούς και αυτοσχεδιάζουν. Στην επόμενη φάση δοκιμάζουν να παίξουν τον αυτοσχεδιασμό τους προσθέτοντας ρόλους. Στις δύο τελευταίες φάσεις ο δάσκαλος συζητάει με τα παιδιά και αναλύει το θεατρικό τους παιχνίδι και έπειτα αφήνει τα ίδια τα παιδιά να αξιολογήσουν την εμπειρία τους μέσω του θεατρικού παιχνιδιού και των παραδοσιακών χορών από όλοι την Ελλάδα το οποίο ήταν και το θέμα τους.

Κλείνοντας, μέσω του θεατρικού παιχνιδιού τα παιδιά έδειξαν ενδιαφέρον καθώς ανακάλυψαν τις δεξιότητές τους, έψαξαν μόνοι τους για πληροφορίες σχετικά με τα έθιμα και κοινωνικοποιήθηκαν με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους. Το θεατρικό παιχνίδι θα πρέπει να διδάσκεται στα σχολεία γιατί δίνει μια αυτοπεποίθηση στα παιδιά αλλά και το αίσθημα της ολοκλήρωσης τους όταν αναλαμβάνουν μια παράσταση και την φέρνουν εις πέρας μόνα τους αλλά και από την έρευνα φάνηκε πως τα παιδιά διδάχτηκαν διάφορους πολιτισμούς και ποικίλα έθιμα και απέκτησαν μια σφαιρική αντίληψη για την παράδοση. (Lykesas, 2018)

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Η ερευνητική εργασία είχε ως στόχο να ενημερωθούμε για την άποψη των γονέων και των εκπαιδευτικών για το θεατρικό παιχνίδι, την αντίδραση των παιδιών στο θεατρικό παιχνίδι και πως ακριβώς βοηθάει τα παιδιά στην ανάπτυξή τους. Μέσω αυτής της έρευνας θέλαμε να διαπιστώσουμε τα ωφέλει του θεατρικού παιχνιδιού και πόσο διαδεδομένο είναι στους νέους γονείς αλλά και στους εκπαιδευτικούς. Για να έρθει εις πέρας αυτή η έρευνα ακολουθήσαμε συγκεκριμένη μεθοδολογία καθώς και διάφορες δραστηριότητες οι οποίες θα μας βοηθούσαν να έρθουμε πιο κοντά με τα παιδιά και να χτίσουμε το θεατρικό μας έργο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήσαμε ήταν τα ερωτηματολόγια κλειστού τύπου προς τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τα οποία μοιράστηκαν στον χώρο του παιδικού σταθμού, μετά από περίπου ένα μήνα από την έναρξη της πρακτικής άσκησης, αφού είχαν αρχίσει να μας γνωρίζουν καλύτερα και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί. Μερικοί μας απάντησαν κατευθείαν μερικοί τα πήραν μαζί τους και τα επέστρεψαν την επόμενη μέρα. Ωστόσο υπήρχε αρκετή ανταπόκριση από τους γονείς και υπήρχαν αρκετοί που δεν μας τα επέστρεψαν. Διεξήγαμε την έρευνα για να διερευνήσουμε την αντίληψη των γονέων για το θεατρικό παιχνίδι, για να μάθουμε πόσοι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν αυτή την νέα μέθοδο στις τάξεις τους αλλά και πως συμβάλλει στην ανάπτυξη του παιδιού, πως ανταποκρίνονται τα παιδιά σε αυτό.

Η έρευνα έλαβε χώρα σε δύο παιδικούς σταθμούς στον Β΄ βρεφονηπιακό σταθμό των Ιωαννίνων στο τμήμα των νηπίων και στον παιδικό σταθμό του Μαργαριτίου. Η έρευνα αφορούσε το εκπαιδευτικό προσωπικό των σταθμών, τους γονείς των παιδιών και ξεκίνησε αρχές Ιουνίου. Η διάρκεια της κράτησε ένα μήνα. Στην έρευνα αυτή πήραν μέρος 12 γονείς και 13 εκπαιδευτικοί και από τους δύο παιδικούς σταθμούς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Η ερευνητική μας διαδικασία βασίστηκε σε διάφορες δραστηριότητες οι οποίες κάλυπταν το γνωστικό, κινητικό και κοινωνικό επίπεδο των παιδιών. Οι δραστηριότητες ήταν οι εξής:

- ✓ Δραματοποίηση στην γωνιά του μανάβη
- ✓ Ελεύθερο παιχνίδι στις γωνιές μεταμόρφωσης
- ✓ Θεατρικές ασκήσεις για να δεθεί η ομάδα
- ✓ Θεατρικό παιχνίδι με τα χρώματα
- ✓ Δραστηριότητες λεπτής κινητικότητας που είχαν σχέση με τα χρώματα (χειροτεχνίες)
- ✓ Κινητικές δραστηριότητες με τα χρώματα

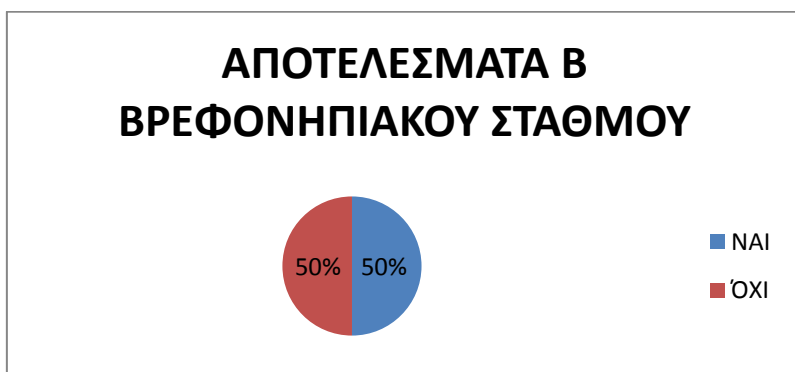
Οι θεατρικές ασκήσεις ήταν ως εξής: χορέψαμε όλοι μαζί σε έναν κύκλο, διαλέξαμε ζευγαράκια για να χορέψουμε και κάθε φορά που χτυπάγαμε παλαμάκια έπρεπε να αλλάξουν τα ζευγάρια, ακούγοντας την μουσική κάθε παιδί έπρεπε να δείξει μια χορευτική κίνηση στην υπόλοιπη ομάδα, χωριστήκαμε σε ζευγαράκια καθίσαμε απέναντι ο ένας από τον άλλον και παίζαμε με την μπάλα και λέγαμε πιο είναι το αγαπημένο μας χρώμα έπειτα έπρεπε να αλλάξουμε ζευγαράκια και να μάθουμε ποια χρώματα αρέσουν στους υπόλοιπους φίλους μας. Οι θεατρικές αυτές ασκήσεις βοήθησαν ώστε να δεθούμε σαν ομάδα και να αισθανόμαστε άνετα μεταξύ μας. (Παράρτημα ΙΙΙ)

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες τα παιδιά έμαθαν να κοινωνικοποιούνται, να συνεργάζονται και να μοιράζονται. Έμαθαν τις προ-μαθηματικές έννοιες, να ξεχωρίζουν τα χρώματα, να δείχνουν προσοχή στο παιχνίδι, να περιμένουν την σειρά τους και να κάνουν ησυχία για να μπορούν να ακούσουν τι θα πει το κάθε παιδί.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Τα παρακάτω γραφήματα αναφέρονται στα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων που μοιράστηκαν στο εκπαιδευτικό προσωπικό των παιδικών σταθμών. Ο Β βρεφονηπιακός σταθμός αποτελείται από 8 εκπαιδευτικούς (100%) ενώ ο παιδικός σταθμός Μαργαριτίου αποτελείται από 5 εκπαιδευτικούς(100%) οι οποίοι απάντησαν στα ερωτηματολόγια μας.

1) Υπάρχει στο σχολείο γωνιά θεατρικού παιχνιδιού;

Στην πρώτη ερώτηση διακρίνουμε πως οι εκπαιδευτικοί του παιδικού σταθμού Μαργαριτίου έδωσαν θετική απάντηση στο σύνολό τους εν αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς του β βρεφονηπιακού σταθμού όπου ο πληθυσμός των εκπαιδευτικών απάντησε 50% ΝΑΙ πως υπάρχει στο σχολείο θεατρική γωνιά και 50% όχι πως δεν υπάρχει στο σχολείο θεατρική γωνιά. Συνεπώς στον β βρεφονηπιακό σταθμό τα μισά τμήματα έχουν θεατρική γωνιά ενώ τα άλλα μισά όχι.

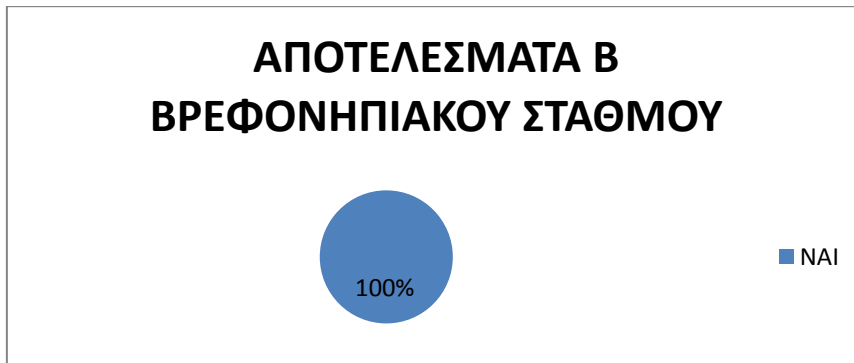
2) Έχει αρκετό υλικό σχετικό με το θεατρικό παιχνίδι; (π.χ. κουκλοθέατρο, κούκλες, ρούχα κ.α.)

Στην ερώτηση για το υλικό που υπάρχει στους παιδικούς σταθμούς σε σχέση με το θεατρικό παιχνίδι το μεγαλύτερο ποσοστό και στους δύο παιδικούς σταθμούς απάντησε όχι.

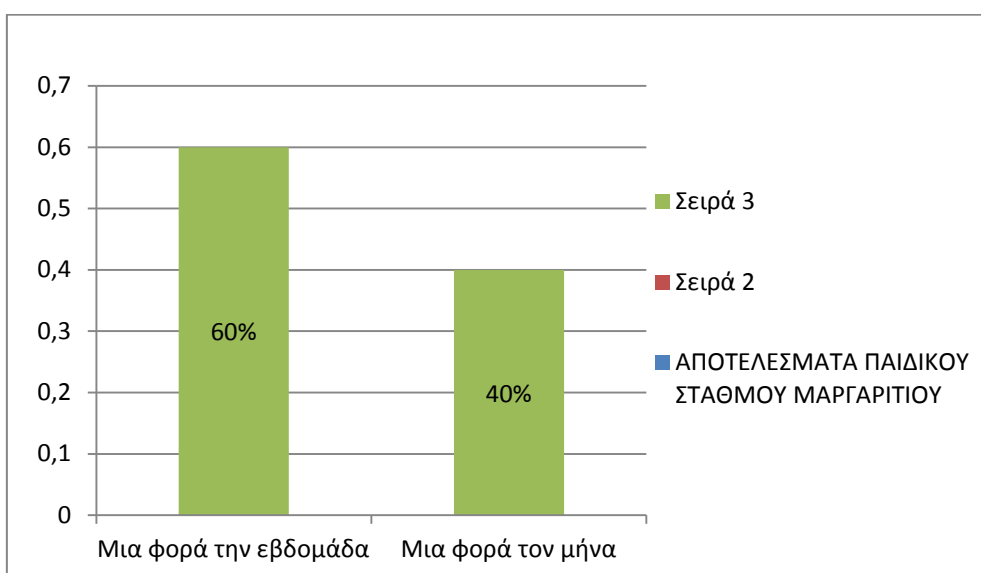
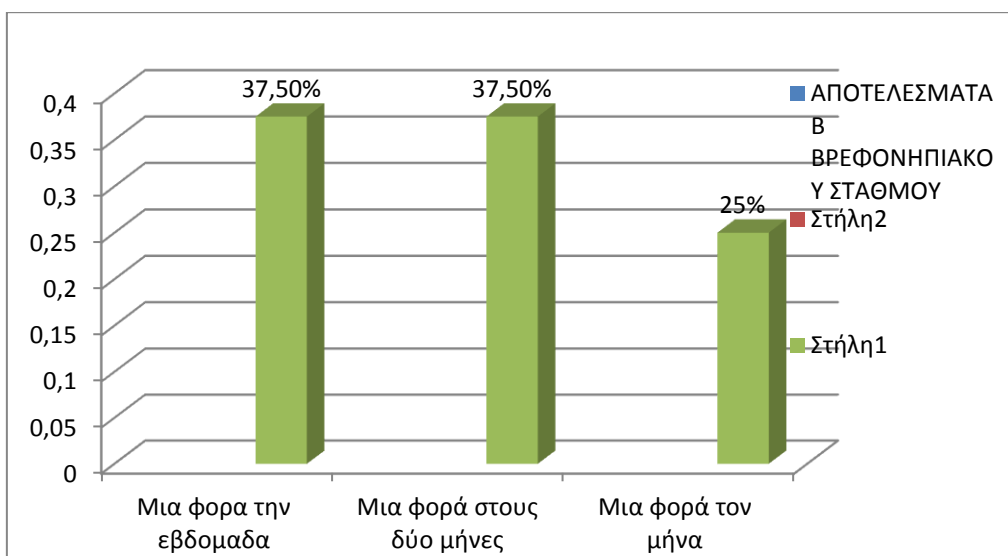
Ενώ αντίστοιχα θετική απάντηση έδωσε και στους δύο παιδικούς σταθμούς το ίδιο περίπου ποσοστό του πληθυσμού.

3) Παίζεται θεατρικά παιχνίδια;

Όπως διακρίνουμε και από τα διαγράμματα το 100% του πληθυσμού των δύο παιδικών σταθμών απάντησε θετικά στην ερώτησή μας, ότι δηλαδή παίζουν θεατρικά παιχνίδια.

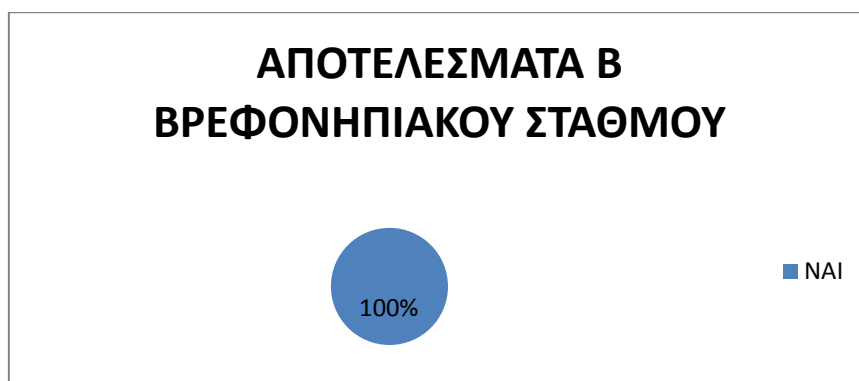
4) Αν ναι πόσο συχνά;

Στην ερώτηση του πόσο συχνά παίζουν θεατρικά παιχνίδια τα αποτελέσματα ποικίλουν καθώς στον β βρεφονηπιακό σταθμό το 37,50% απάντησε ότι παίζει θεατρικά παιχνίδια μια φορά την εβδομάδα ενώ το ίδιο ποσοστό απάντησε ότι παίζει μόνο μια φορά στους δύο μήνες και το 25% του πληθυσμού απάντησε ότι θεατρικά παιχνίδια στον χώρο του παιδικού σταθμού παίζει μια φορά τον μήνα.

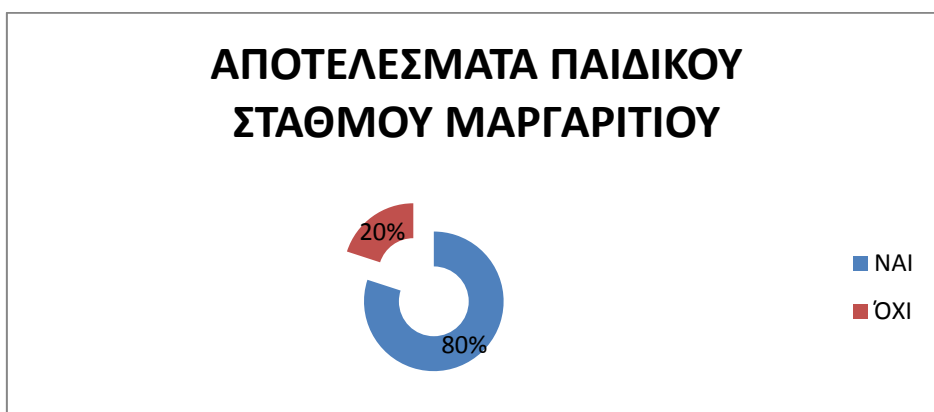
Σε αντίθεση με τον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου όπου το 60% του πληθυσμού απάντησε ότι παίζει θεατρικά παιχνίδια μια φορά την εβδομάδα ενώ το 40% μια φορά τον μήνα.

5) Γνωρίζουν τα παιδιά τι είναι θεατρικό παιχνίδι;

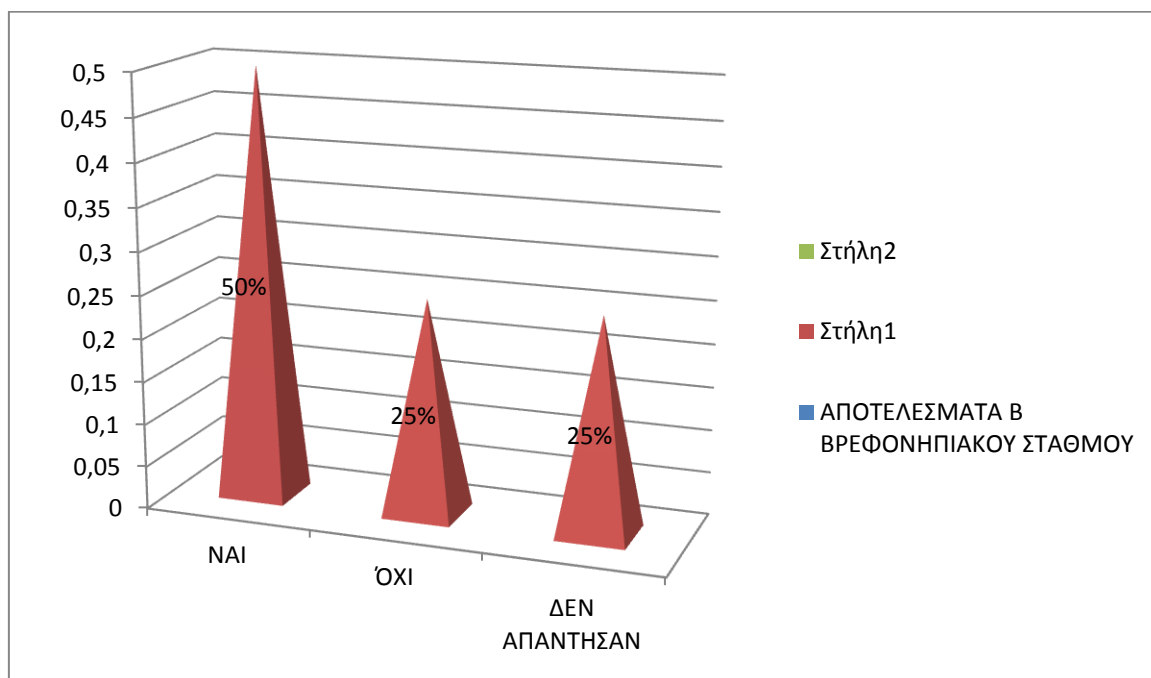
Όπως διακρίνεται από τα διαγράμματα και στους δύο παιδικούς σταθμούς όλοι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι τα παιδιά γνωρίζουν τι είναι το θεατρικό παιχνίδι.

6) Συμμετέχουν τα παιδιά στο θεατρικό παιχνίδι ή απλά παρακολουθούν;

Παρατηρούμε ότι στον β βρεφονηπιακό σταθμό το 100% του πληθυσμού έδωσε θετική απάντηση στην ερώτηση ενώ στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου το 80% απάντησε θετικά το άλλο 20% του πληθυσμού απάντησε πως στα παιδιά δεν αρέσει να συμμετέχουν στο θεατρικό παιχνίδι.

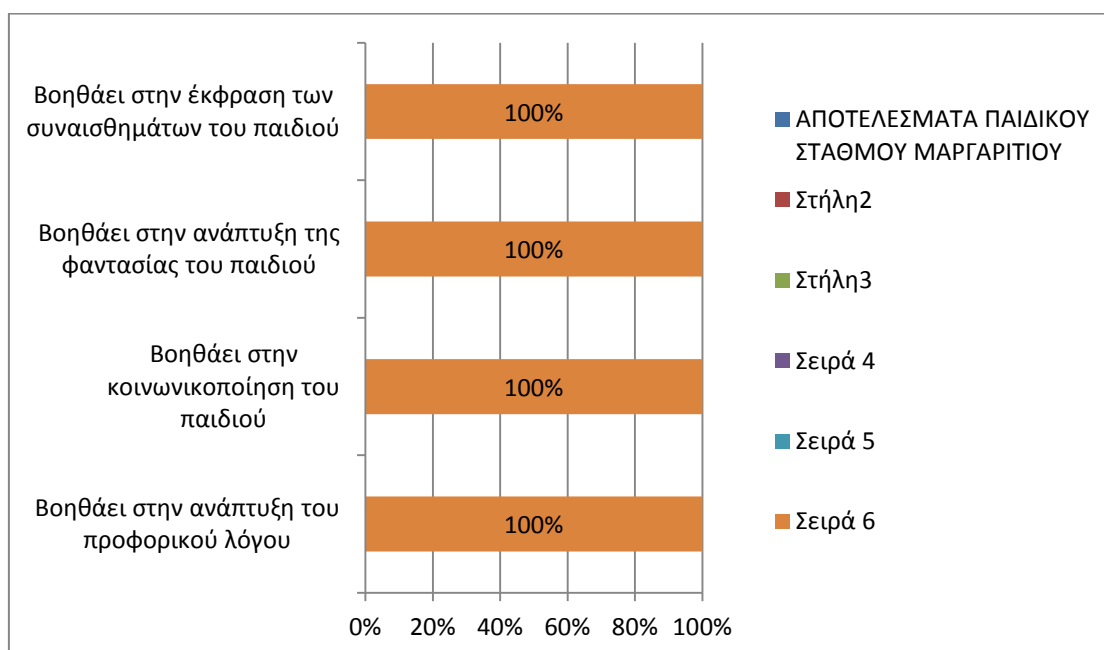
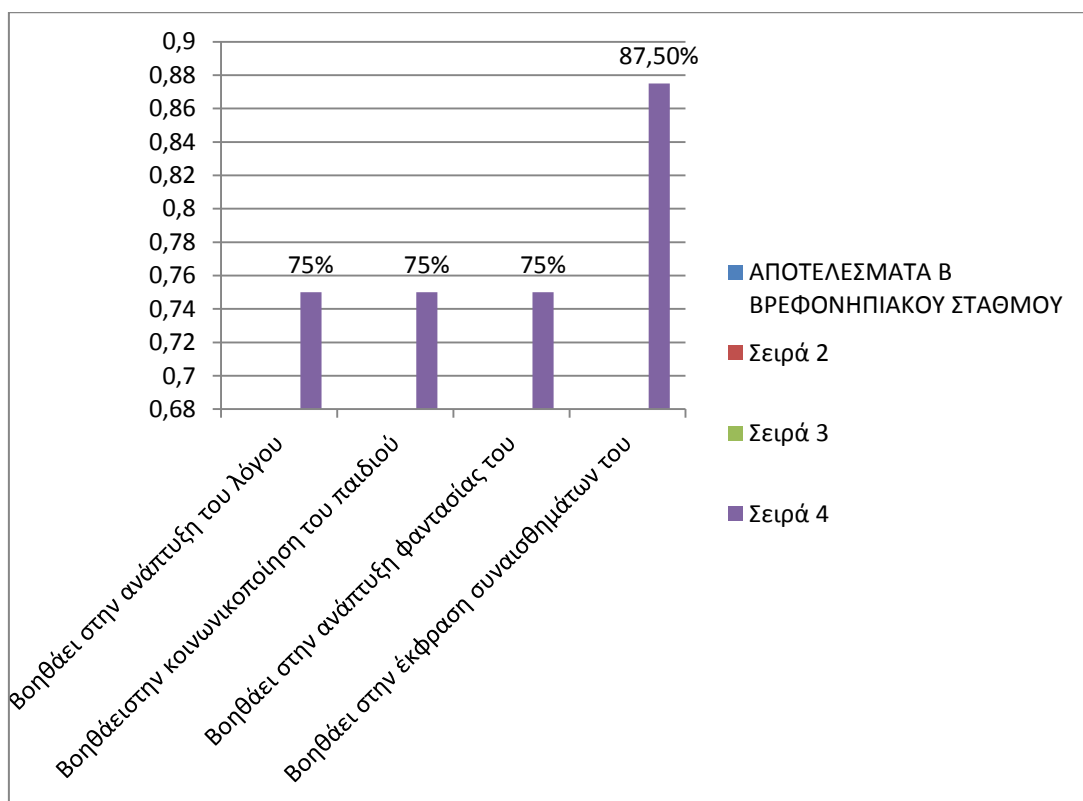
7) Παίζουν στο σπίτι με τους γονείς κάποιο σχετικό παιχνίδι; (π.χ. κουκλοθέατρο)

Τα ποσοστά των απαντήσεων εδώ διαφέρουν καθώς το 50% του πληθυσμού του βρεφονηπιακού σταθμού απάντησε πως οι γονείς παίζουν με τα παιδιά τους θεατρικά παιχνίδια στο σπίτι, όμως το 25% δεν έδωσε απάντηση στην ερώτηση και ένα ποσοστό 25% έδωσε αρνητική απάντηση στην ερώτησή μας.

Αντίθετα, στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου το 80% των εκπαιδευτικών απάντησε αρνητικά ενώ μόλις το 20% απάντησε θετικά. Υπάρχει μια μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο παιδικών σταθμών όπως διακρίνουμε από τα αποτελέσματα.

8) Σε τι πιστεύεται ότι βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά;

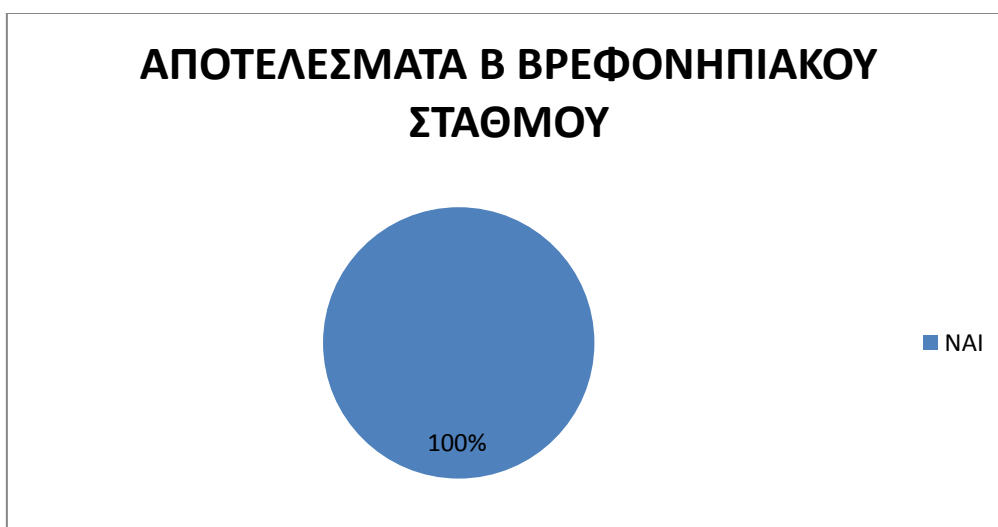

Υπάρχει μεγάλη διαφορά των αποτελεσμάτων μεταξύ των δύο παιδικών σταθμών όπως διακρίνουμε από τα διαγράμματα. Στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου φαίνεται πως το 100% του πληθυσμού επέλεξε όλες τις προτεινόμενες απαντήσεις που αναφέρονταν σε τι βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι τα παιδιά.

Ενώ στον β βρεφονηπιακό σταθμό το 87,50% απάντησε ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει στην έκφραση των συναισθημάτων του παιδιού και οι υπόλοιπες προτεινόμενες απαντήσεις είχαν ποσοστό 75%

9) Μέσα από την εμπειρία σας με την εφαρμογή του θεατρικού παιχνιδιού πως βλέπεται την εξέλιξη του παιδιού

A) Τους αρέσει να εκτίθενται;

Και σε αυτήν την ερώτηση έχουμε διαφορά μεταξύ των δύο παιδικών σταθμών καθώς στον Β βρεφονηπιακό σταθμό το 100% των εκπαιδευτικών απάντησε θετικά ενώ στον

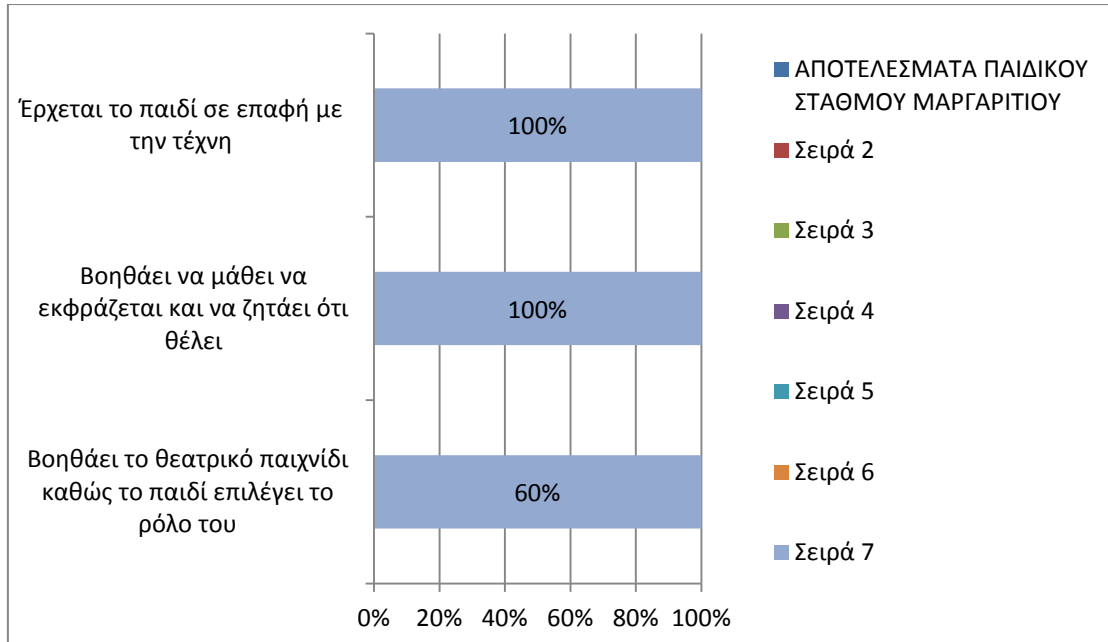
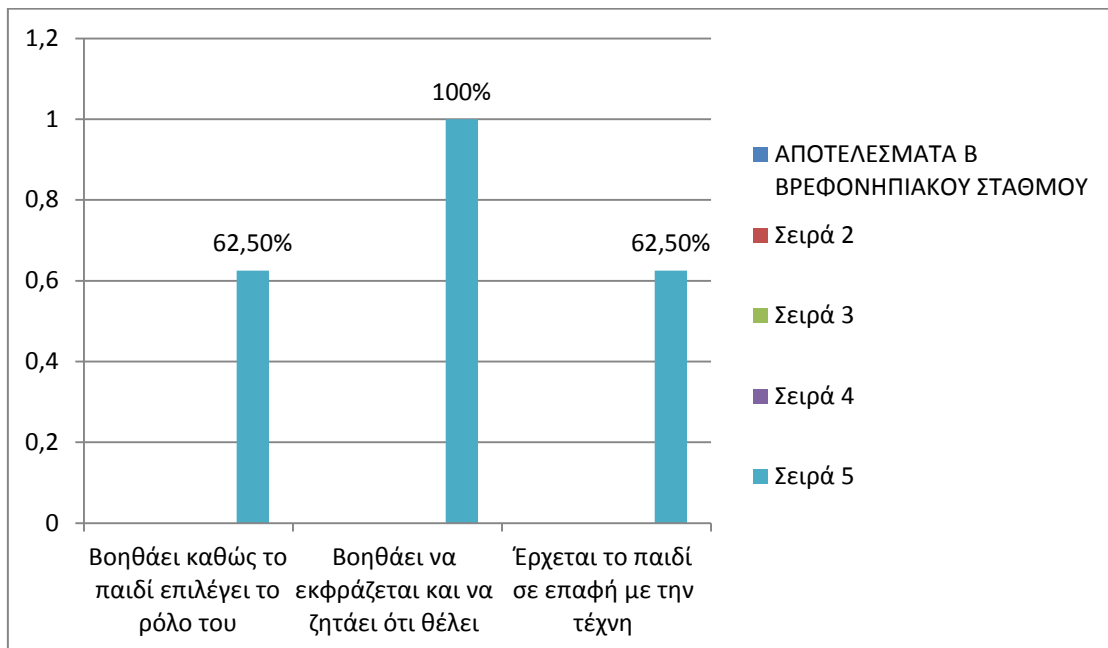
παιδικό σταθμό Μαργαριτίου το 80% του πληθυσμού των εκπαιδευτικών έδωσε θετική απάντηση το 20% έδωσε αρνητική απάντηση.

Β) Εκφράζονται μέσα από το Θ.Π.;

Όπως φαίνεται και στα γραφήματα το 100% των εκπαιδευτικών και των δύο παιδικών σταθμών απάντησε πως τα παιδιά εκφράζονται μέσω του θεατρικού παιχνιδιού.

Γ) Πως πιστεύεται ότι το Θ.Π. βοηθάει στην εξέλιξη του παιδιού; (βάλτε βελάκι δίπλα από την απάντηση που θα επιλέξετε)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα όλων των εκπαιδευτικών του Β βρεφονηπιακού σταθμού το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί στον να εκφράσει τι θέλει και να το ζητήσει ενώ οι άλλες δύο προτεινόμενες απαντήσεις έχουν ποσοστό 62,50%.

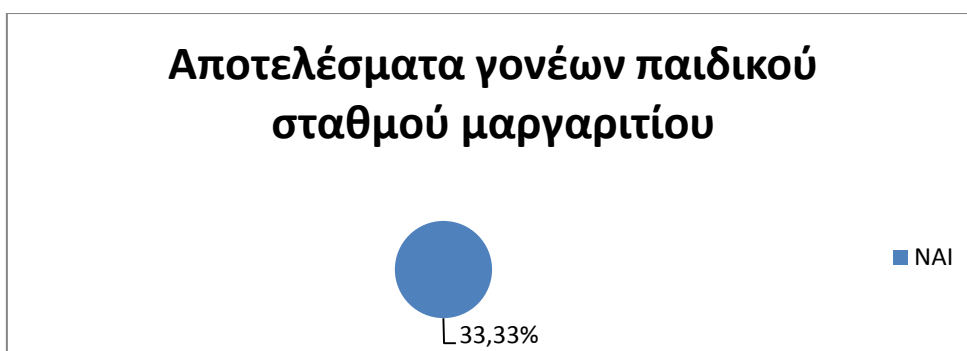
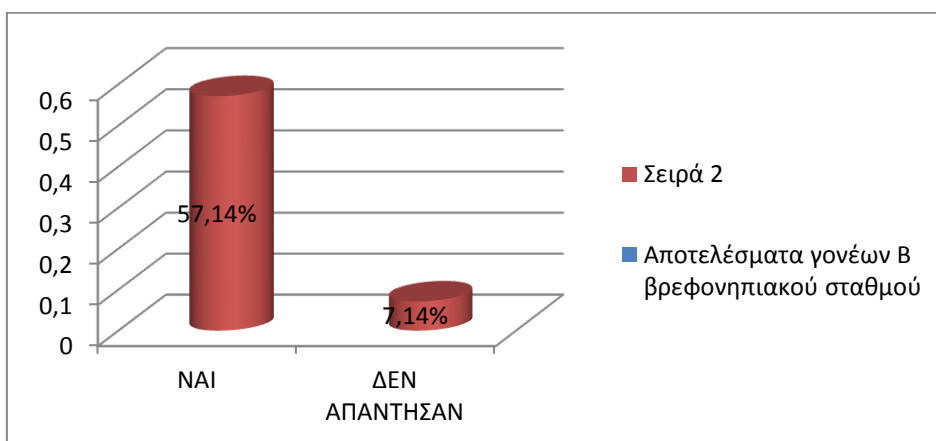
Διαφορετικά στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου το 100% του πληθυσμού απάντησε ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί στον να εκφράσει τι θέλει και να το ζητήσει, φέρνει το παιδί σε επαφή με την τέχνη, ενώ το 60% απάντησε ότι βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι καθώς το παιδί επιλέγει τον ρόλο του.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Στον Β' βρεφονηπιακό σταθμό μοιράστηκαν ερωτηματολόγια στους γονείς για να μας απαντήσουν τι ξέρουν για το θεατρικό παιχνίδι. Αν και οι γονείς ήταν 14(100%) μόνο οι 9 (64,28%) μας απάντησαν στο ερωτηματολόγιο είχαμε αποχή δείγματος 5 γονέων (37,72%).

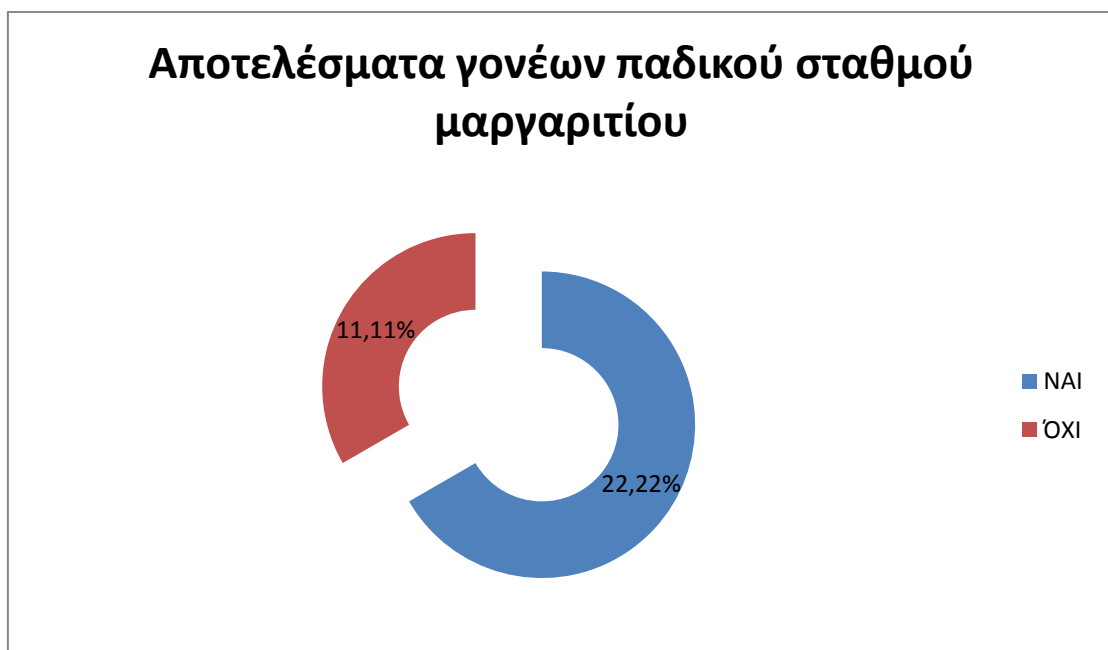
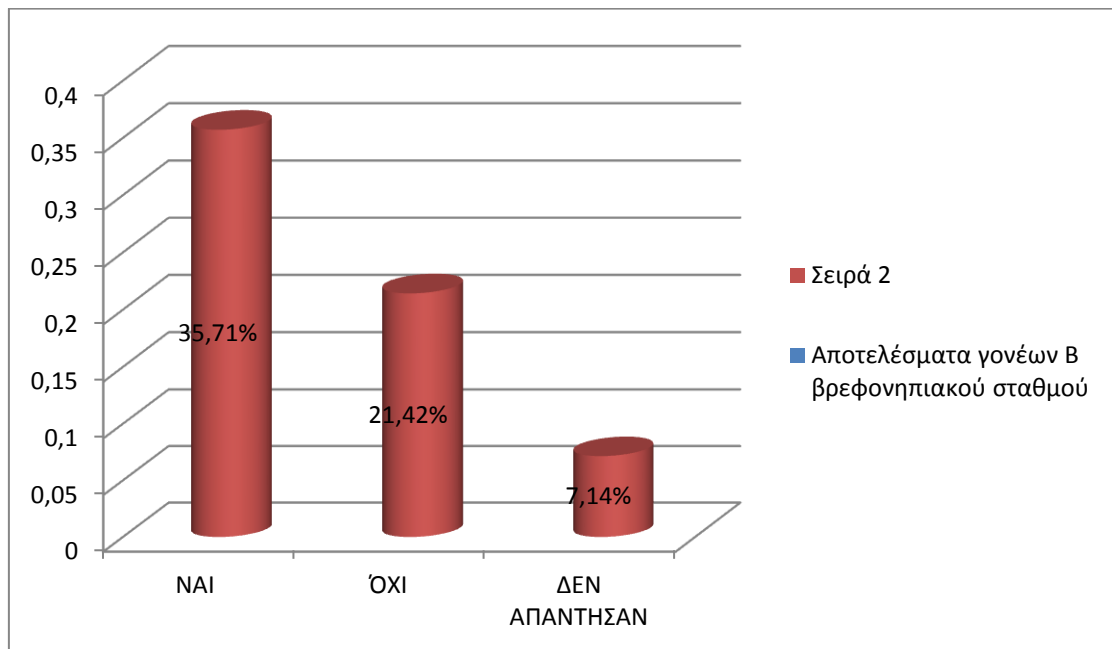
Παρομοίως στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου οι γονείς ήταν 9(100%) και μόνο οι 3 (33,3%) μας απάντησαν στο ερωτηματολόγιο μας, είχαμε αποχή δείγματος 6 γονέων (66,6%).

1) Υπάρχει στο σχολείο γωνιά θεατρικού παιχνιδιού;

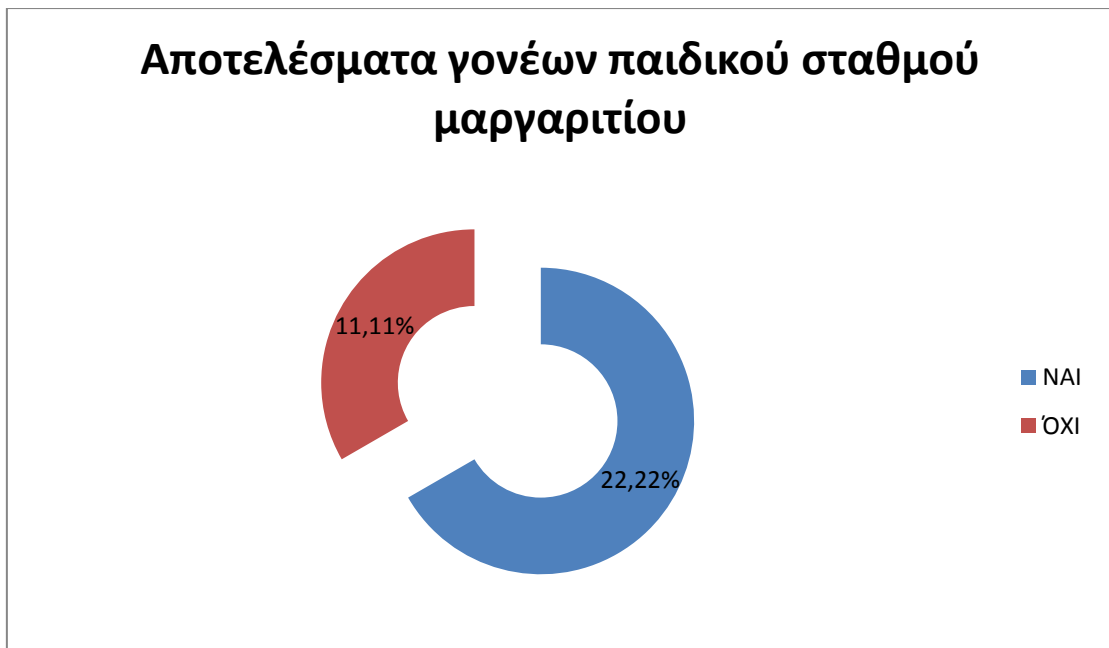
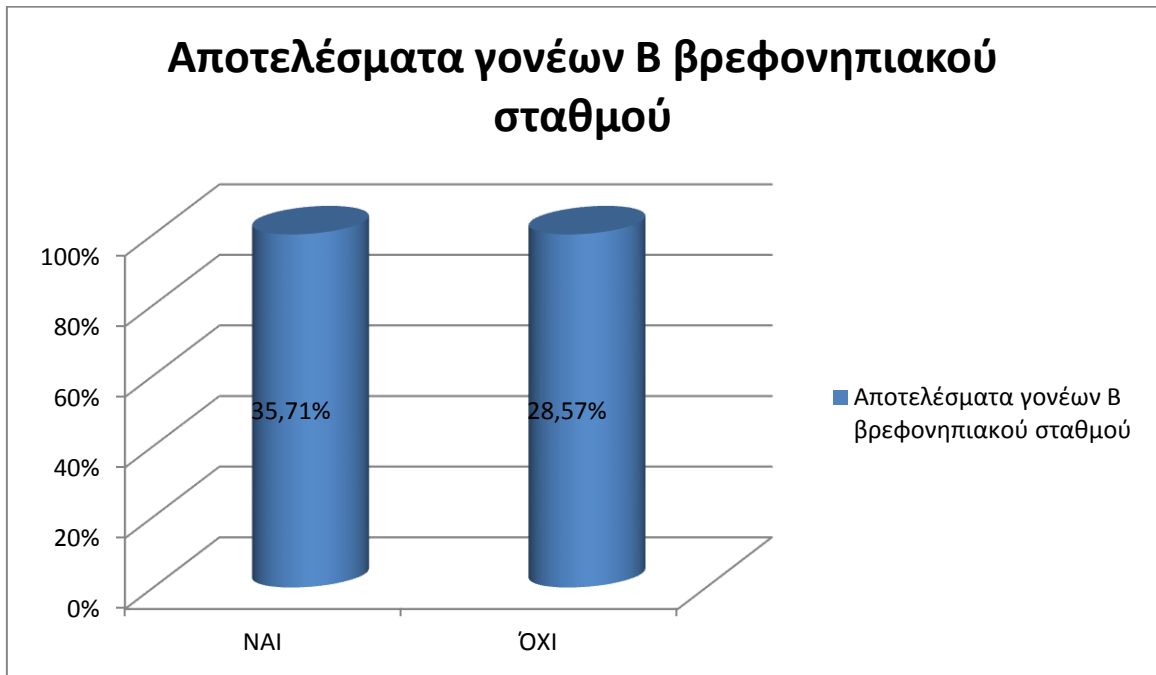
Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης έχουν ως εξής: στον Β βρεφονηπιακό σταθμό το 57,14% έδωσε θετική απάντηση στην ερώτηση ενώ το 7,14% δεν απάντησε στην ερώτηση. Διαφορετικής άποψης είναι οι γονείς του Παιδικού σταθμού Μαργαριτίου καθώς απάντησαν Ναι στην ερώτηση εάν υπάρχει θεατρική γωνιά στον παιδικό σταθμό.

2) Έχει αρκετό υλικό σχετικό με το Θ.Π. ; (π.χ. κουκλοθέατρο, κούκλες, ρούχα κ.α.)

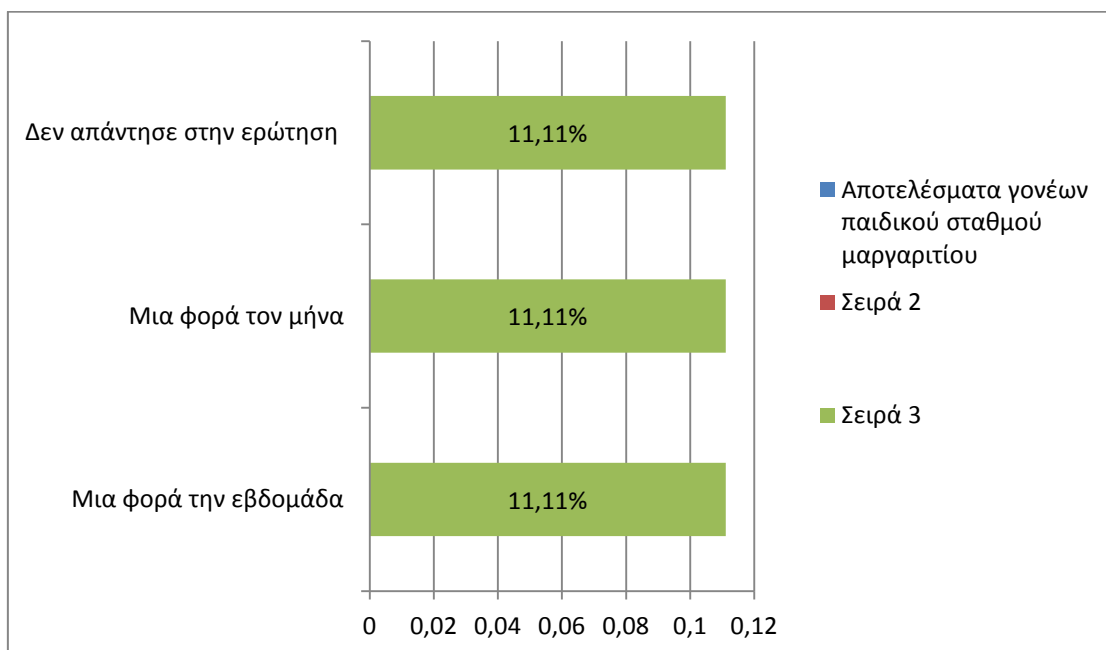
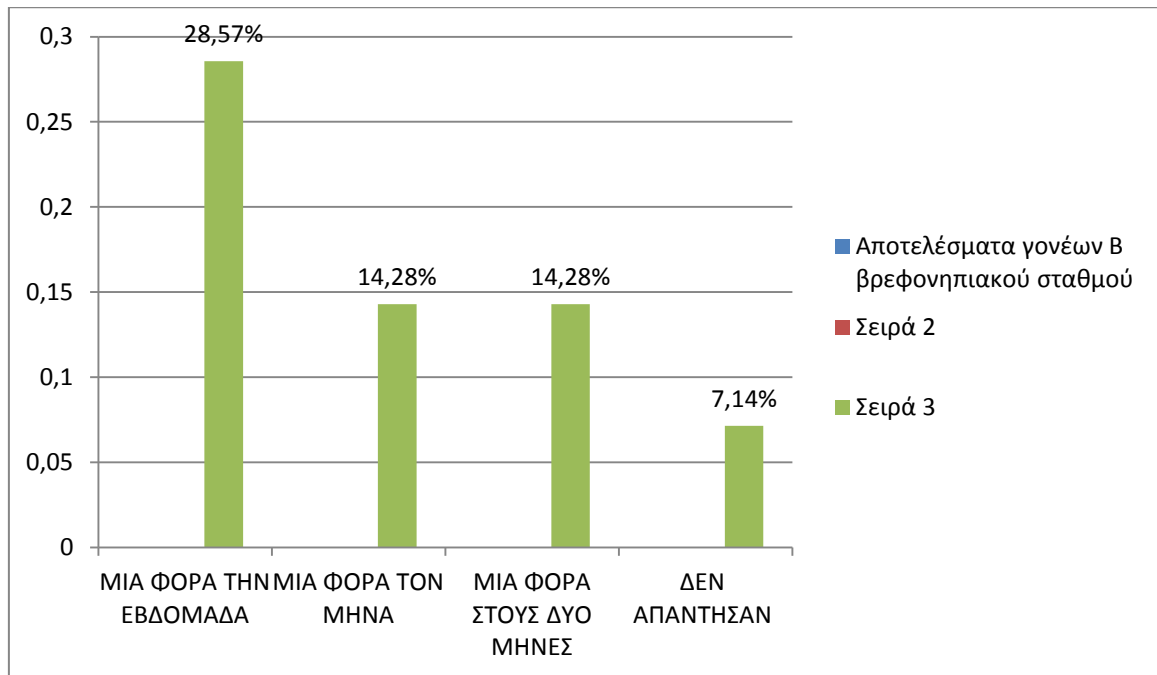
Για την επάρκεια υλικών στο χώρο του παιδικού σταθμού σε σχέση με το θεατρικό παιχνίδι και στους δύο παιδικούς σταθμούς ο πληθυσμός των γονέων έδωσε θετική απάντηση ενώ στον β βρεφονηπιακό σταθμό το 21,42% του ποσοστού απάντησε όχι και ένα 7,14% δεν απάντησε καθόλου στην ερώτηση.

3) Παίζουν στο σπίτι με τους γονείς κάποιο σχετικό παιχνίδι; (π.χ. κουκλοθέατρο)

Όπως διακρίνεται και από τα διαγράμματα το μεγαλύτερο ποσοστό και των δύο παιδικών σταθμών απάντησε πως οι γονείς παίζουν με τα παιδιά τους θεατρικά παιχνίδια στο σπίτι.

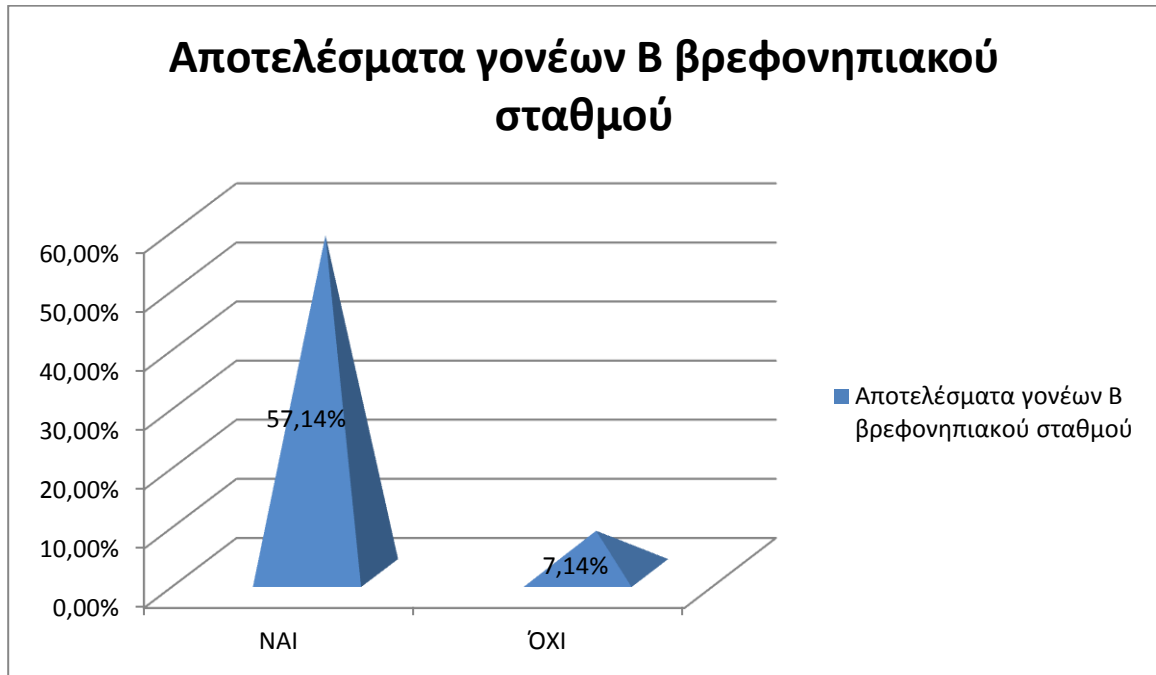
4) Αν ναι πόσο συχνά;

Οι γονείς του β βρεφονηπιακού σταθμού με ποσοστό 28,57% απάντησαν πως μια φορά την εβδομάδα παίζουν θεατρικά παιχνίδια με τα παιδιά τους. Ένα ποσοστό της τάξεως 7,14% δεν απάντησε στην ερώτηση αυτή ενώ οι άλλες δύο προτεινόμενες επιλογές κατέχουν το ποσοστό 14,28%.

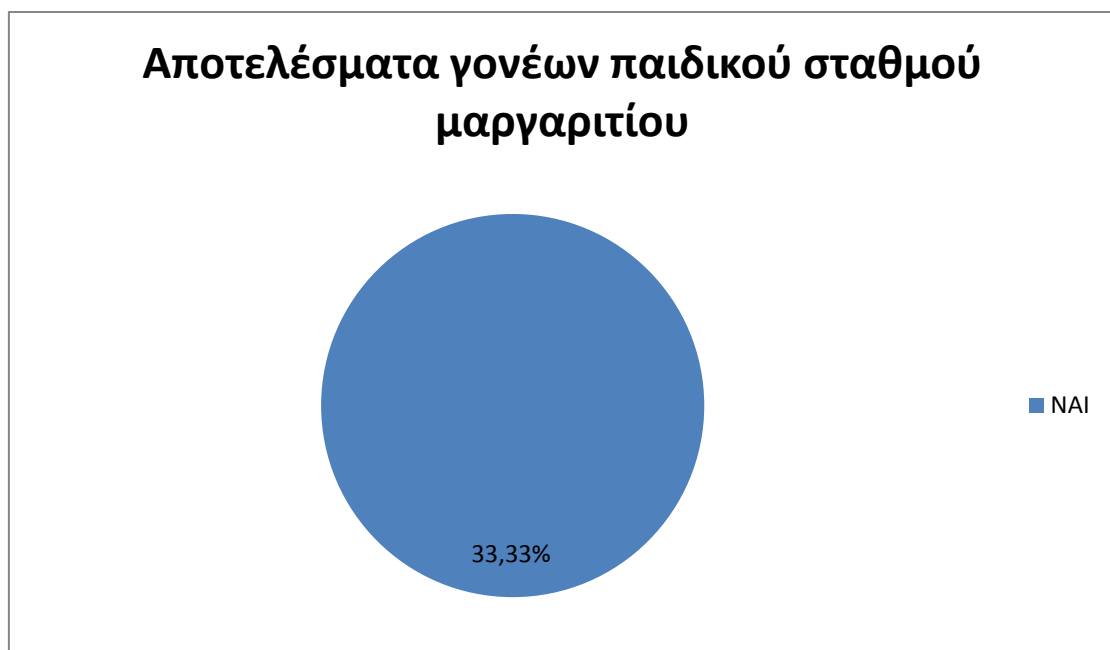
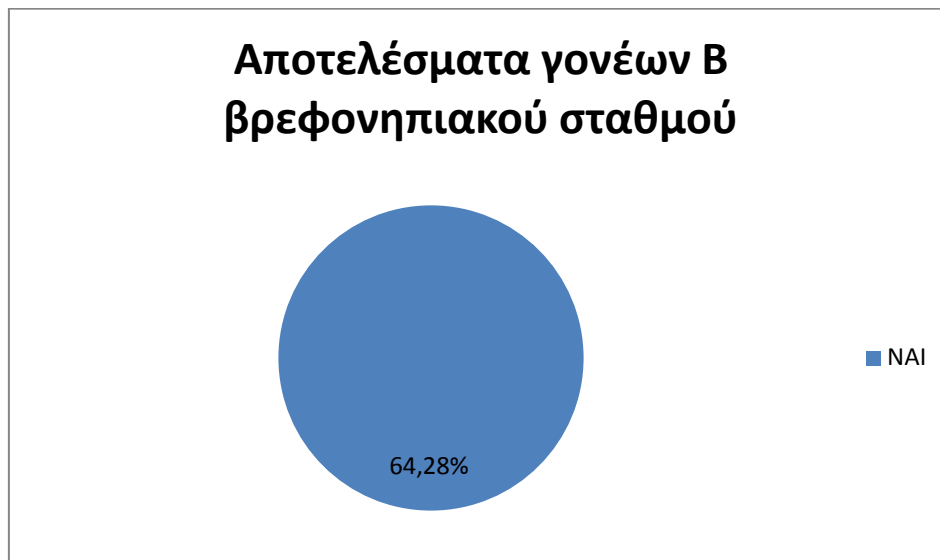
Εν αντιθέσει, τα αποτελέσματα των γονέων του παιδικού σταθμού Μαργαριτίου έχουν ισόποσα ποσοστά μεταξύ των προτεινόμενων απαντήσεων αλλά και στο ποσοστό του πληθυσμού το οποίο δεν απάντησε.

5) Γνωρίζουν τα παιδιά τι είναι θεατρικό παιχνίδι;

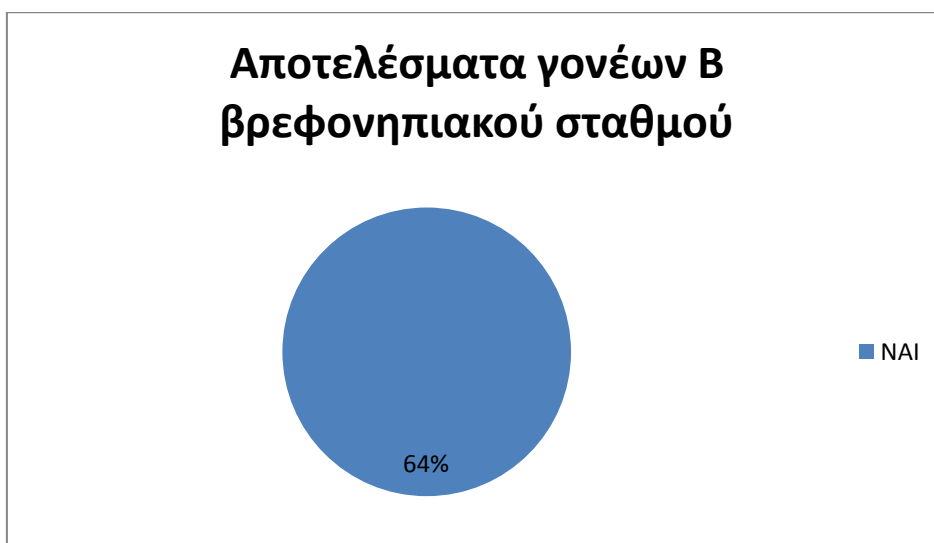
Σύμφωνα με τα ποσοστά των εικόνων οι γονείς και των δύο παιδικών απάντησαν πως τα παιδιά τους γνωρίζουν τι είναι το θεατρικό παιχνίδι.

6) Συμμετέχουν τα παιδιά στο θεατρικό παιχνίδι ή απλά παρακολουθούν;

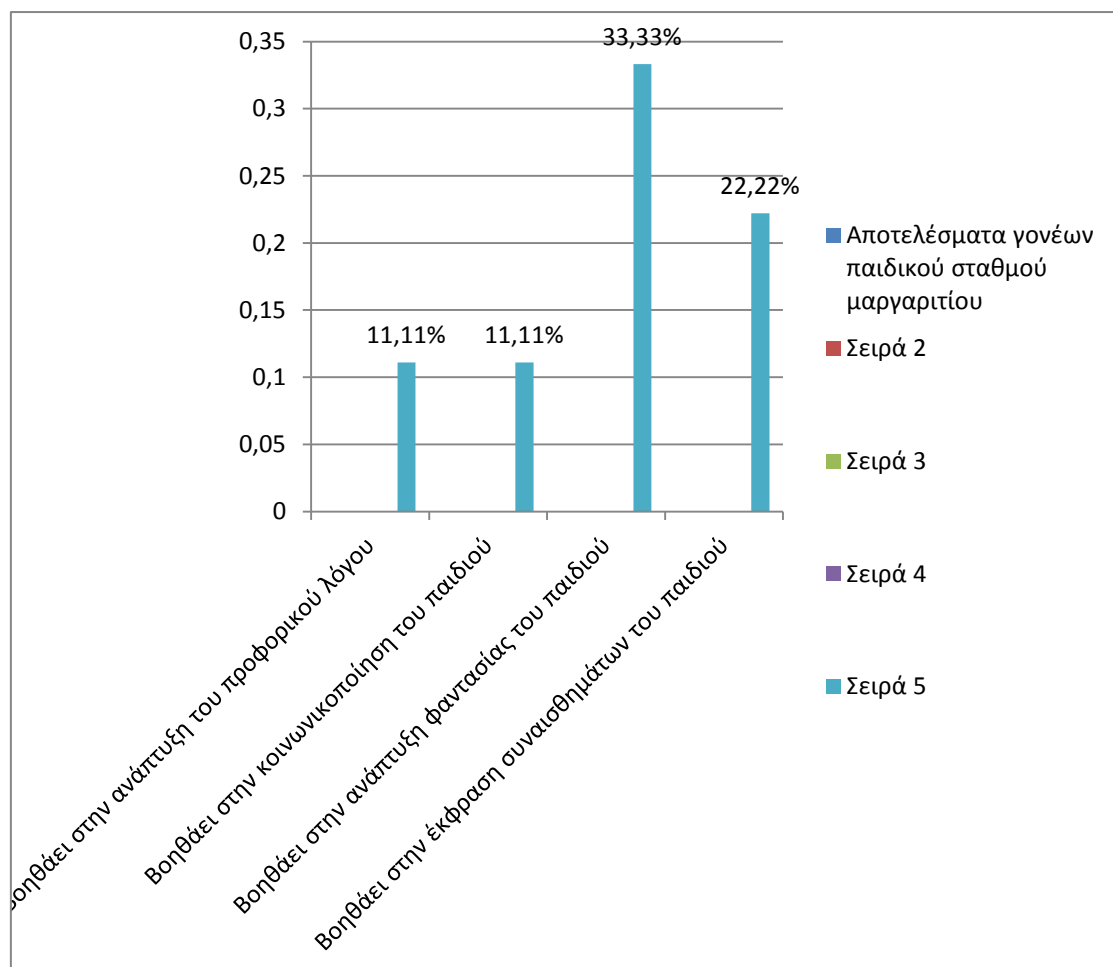
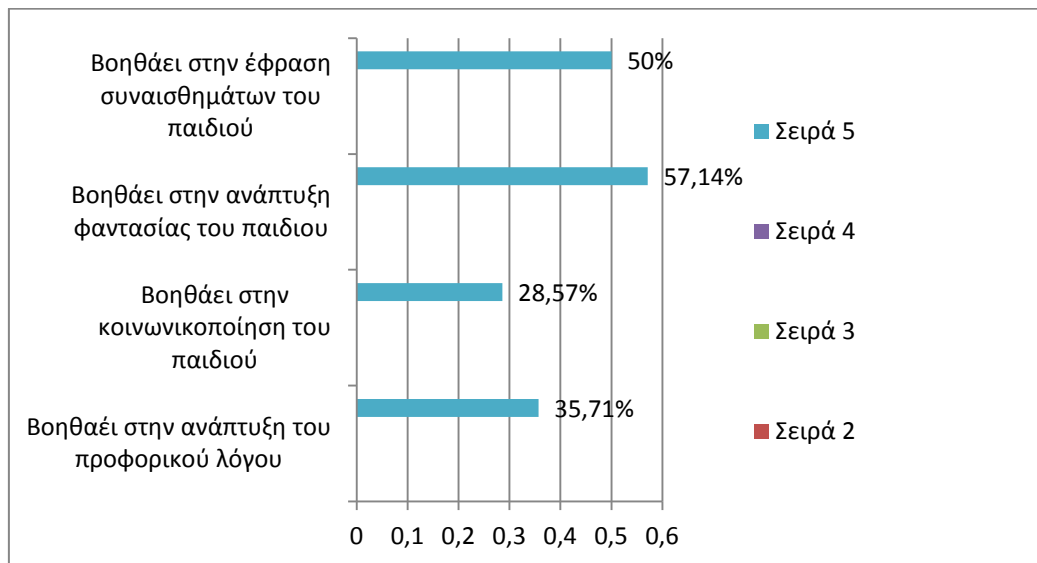
Η συμμετοχή των παιδιών στο θεατρικό παιχνίδι, όπως δείχνουν τα ποσοστά απαντήσεων των γονέων, φαίνεται να είναι αρκετοί καθώς όλος ο πληθυσμός των γονέων απάντησε θετικά στην ερώτησή μας.

7) Παίζουνε στο σχολείο θεατρικά παιχνίδια;

Οι γονείς του Β βρεφονηπιακού σταθμού απάντησαν όλοι πως στον παιδικό σταθμό παίζονται θεατρικά παιχνίδια. Διαφορετικές απαντήσεις έχουμε ωστόσο στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό γονέων 22,22% απάντησε πως παίζονται θεατρικά παιχνίδια στο παιδικό σταθμό ενώ ένα 11,11% απάντησε ότι δεν παίζονται θεατρικά παιχνίδια στον χώρο του παιδικού σταθμού.

**8) Σε τι πιστεύεται ότι βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά;
(βάλτε ένα βελάκι σε ότι πιστεύεται)**

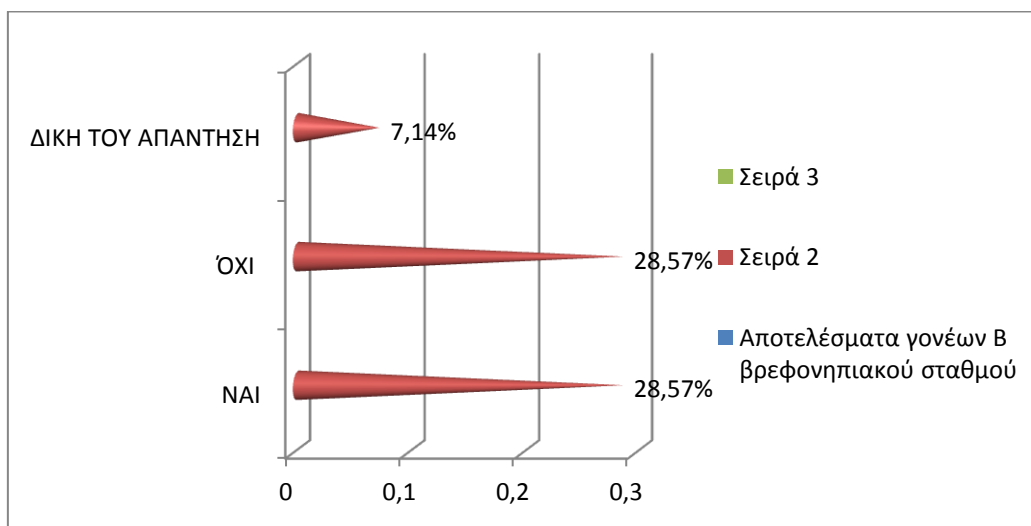

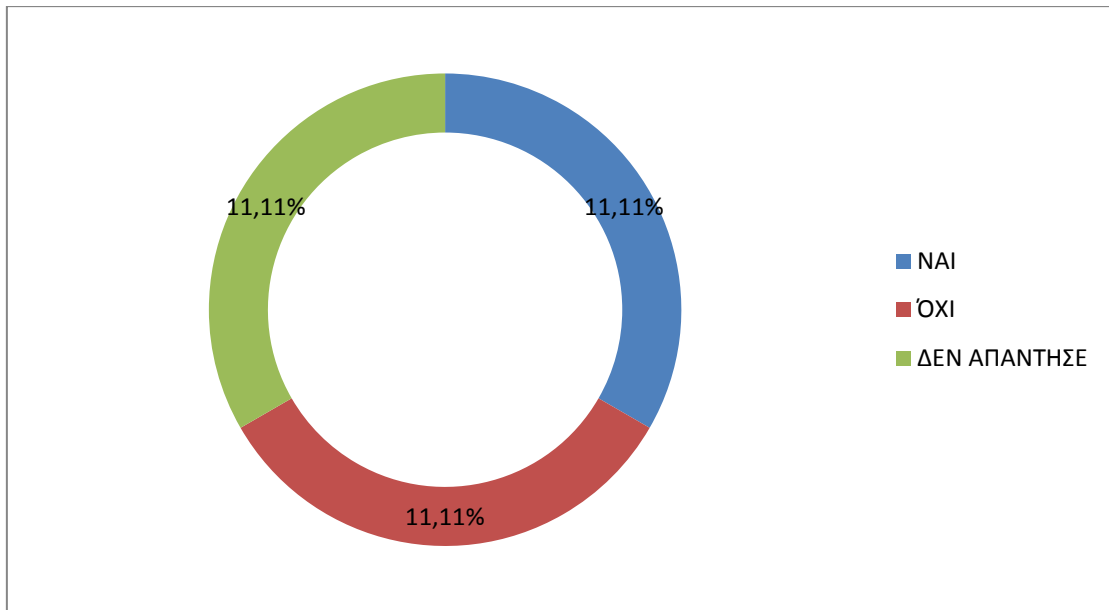
Στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων 33,33% πιστεύει ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει στην ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού. Αντίθετα με ποσοστό 22,22% οι γονείς πιστεύουν ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει στην έκφραση συναισθημάτων του παιδιού, ενώ, ακολουθούν με 11,11% οι άλλες δύο απαντήσεις οι οποίες δεν προτιμήθηκαν από τους γονείς.

Παρόμοια στον Β βρεφονηπιακό σταθμό το 57,14% επέλεξε την απάντηση ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει στην ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού, το 50% απάντησε ότι βοηθάει στην έκφραση συναισθημάτων του παιδιού. Το 35,71% επέλεξε την απάντηση ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου του παιδιού ενώ το 28,57% επέλεξε ότι βοηθάει στην κοινωνικοποίηση του παιδιού.

9) Μέσα από την εμπειρία σας με την εφαρμογή του θεατρικού παιχνιδιού πως βλέπεται την εξέλιξη του παιδιού

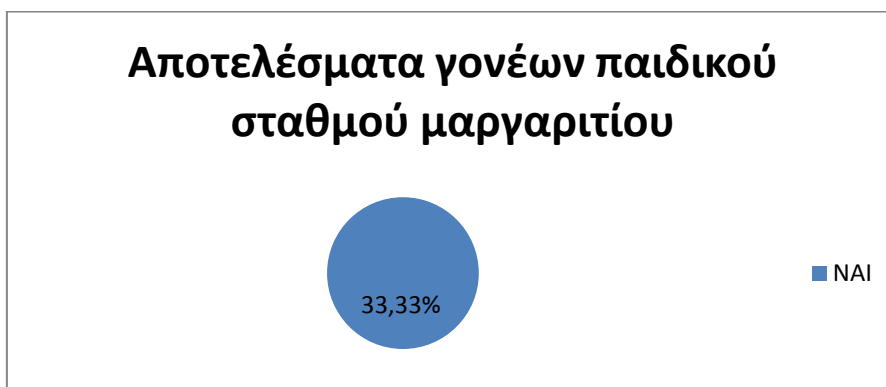
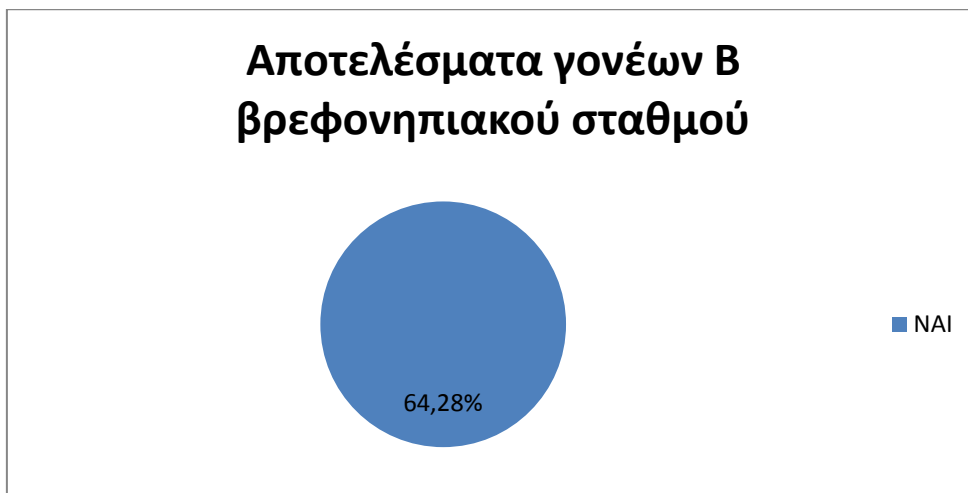
A) Τους αρέσει να εκτίθενται;

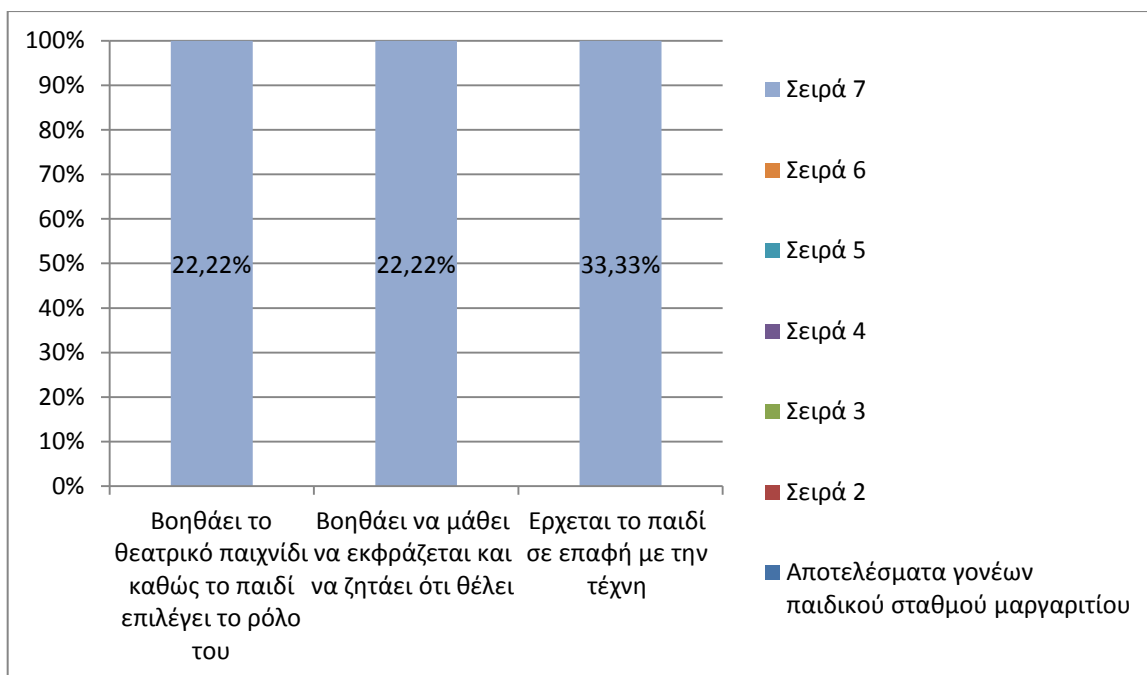
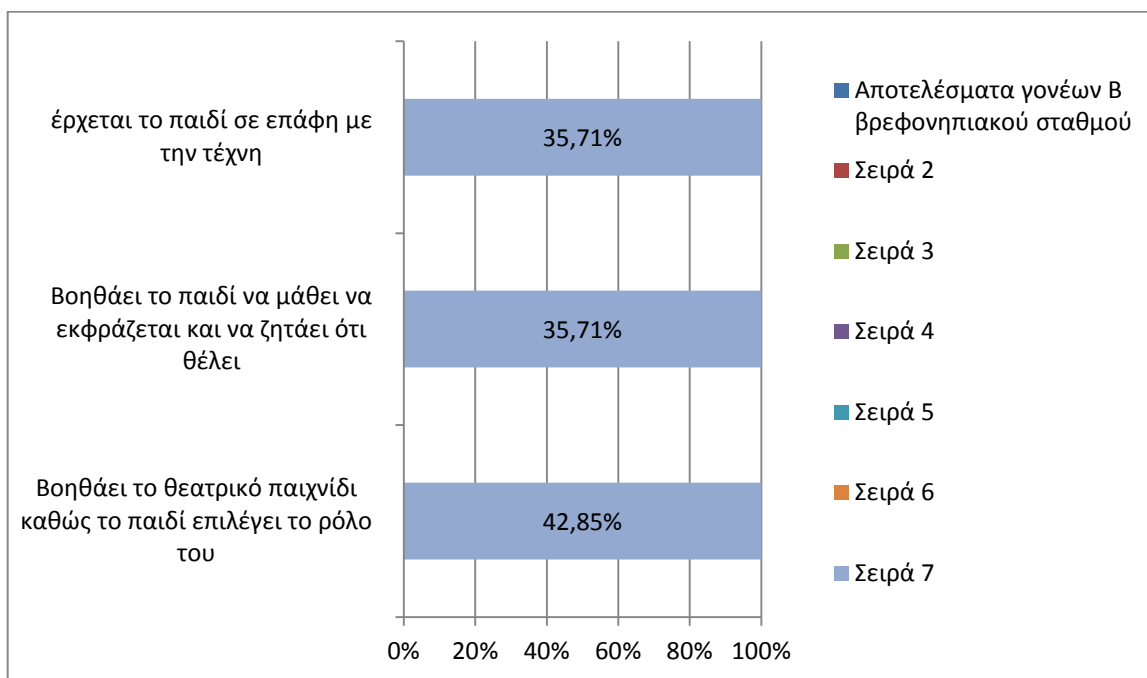
Στον Β βρεφονηπιακό σταθμό τα αποτελέσματα σε αυτήν την ερώτηση είναι ίδια καθώς έχουν ποσοστό 28,57% και οι δύο προτεινόμενες απαντήσεις. Ωστόσο ένα 7,14% μας έδωσε δική του απάντηση και μας έγραψε ότι το παιδί συνηθίζει σιγά σιγά να εκτίθεται. Παρομοίως στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου οι απαντήσεις είναι ισόποσες καθώς το 11,11% απάντησε ΝΑΙ το 11,11% απάντησε ΟΧΙ και ένα 11,11% δεν απάντησε στην ερώτηση αυτή.

Β) Εκφράζονται μέσα από το Θ.Π.;

Όλοι οι γονείς των δύο παιδικών σταθμών απάντησαν πως τα παιδιά εκφράζονται μέσα από το θεατρικό παιχνίδι.

Γ) Πως πιστεύεται ότι το Θ.Π. βοηθάει στην εξέλιξη του παιδιού; (βάλτε βελάκι δίπλα από την απάντηση που θα επιλέξετε)

Στην συγκεκριμένη ερώτηση οι απαντήσεις διαφέρουν κατά πολύ στους δύο παιδικούς σταθμούς καθώς στον Β βρεφονηπιακό σταθμό το μεγαλύτερο ποσοστό γονέων 42,85% απάντησε πως το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί καθώς επιλέγει μόνο του το ρόλο του και οι άλλες δύο προτεινόμενες απαντήσεις έχουν ποσοστό 35,71%.

Στον παιδικό σταθμό Μαργαριτίου όμως έχουμε αντίστροφα αποτελέσματα καθώς το 33,33% των γονέων θεωρεί ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί καθώς έρχεται σε επαφή με την τέχνη. Οι άλλες δύο προτεινόμενες απαντήσεις έχουν ποσοστό 22,22%.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η ερευνητική αυτή διαδικασία για εμάς ήταν πολύ σημαντική καθώς αποκομίσαμε πολλές εμπειρίες και πολλά συναισθήματα. Ανακαλύψαμε τον κόσμο μέσα από τα μάτια των παιδιών και παίξαμε μαζί τους. Διαπιστώσαμε πως τα παιδιά γνώριζαν τι είναι θεατρικό παιχνίδι και είχαν ξανά έρθει σε επαφή με παρόμοια δρώμενα.

Παρατηρήσαμε πως τα παιδιά της επικεντρώνονταν στις δραστηριότητες γιατί τους προκαλούσε το ενδιαφέρον και μέσα από τις δραστηριότητες ένιωθαν χαρούμενα και δημιουργικά. Τα παιδιά με τα οποία συνεργαστήκαμε είχαν γνώση του θεατρικού παιχνιδιού και τους άρεσαν πολύ οι παιδικές θεατρικές παραστάσεις. Διαπιστώσαμε πως τα παιδιά μέσα από τις δραστηριότητες μαθαίνουν να υπακούν σε κανόνες, να ομαδοποιούνται, να συνεργάζονται, να εκφράζονται και φυσικά να το διασκεδάζουν. Είναι απίστευτο πως μπορούν ξαφνικά να μαζεθούν όλα μαζί σε μια γωνία και να παίζουν όμορφα, να ενδιαφερθούν ο ένας για τον άλλον και να λύσουν μεταξύ τους όσα τυχόν προβλήματα μπορεί να προκύψουν.

Το θεατρικό παιχνίδι είναι μια μικρή διαφυγή από την πραγματικότητα, ένας κόσμος φαντασίας που τα παιδιά τον γνωρίζουν πολύ καλά και μπορούν να μας παρασύρουν μαζί τους σε αυτόν. Τα ωφέλει που προσφέρει το θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά είναι πολλά και η διαφορά φαίνεται αμέσως. Επιπλέον, παρατηρήσαμε πως οι περισσότεροι γονείς και των δύο παιδικών σταθμών είναι ενήμεροι για την αξία και την συμβολή του θεατρικού παιχνιδιού στην ανάπτυξη του παιδιού και προσπαθούν να το εντάξουν στην καθημερινότητά τους.

Αξίζει να σημειωθεί πως σε κάποιες ερωτήσεις υπήρχε μια έντονη διαφορά απόψεων μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών. Για παράδειγμα στην ερώτηση ένα υπάρχει αρκετό υλικό σχετικά με το θεατρικό παιχνίδι το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών στον παιδικό σταθμό των Ιωαννίνων απάντησε όχι ενώ σε αντίθεση με τους γονείς που απάντησαν ναι. Από την άλλη, στον παιδικό σταθμό του Μαργαριτίου απάντησαν και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί ναι. Στη συνέχεια, στην ερώτηση πόσο συχνά παίζουν θεατρικά παιχνίδια και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί απάντησαν μια φορά την εβδομάδα και στους δύο παιδικούς σταθμούς.

Τέλος, μια ακόμα διαφορά στα γραφήματα παρατηρήθηκε στην ερώτηση για το πώς πιστεύουν ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει στην εξέλιξη του παιδιού όπου οι εκπαιδευτικοί των δύο παιδικών σταθμών απάντησαν ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει

στο να εκφράζεται το παιδί και να ζητάει αυτό που θέλει ενώ παρατηρείται διαφοροποίηση στις απαντήσεις που δοθήκαν στην ίδια ερώτηση από τους γονείς. Οι γονείς του Β βρεφονηπιακού σταθμού απάντησαν ότι το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί να επιλέξει το ρόλο του ενώ οι γονείς του παιδικού σταθμού Μαργαριτίου απάντησαν ότι το Θ.Π. βοηθάει στο να έρθει το παιδί σε επαφή με την τέχνη. Φυσικά να αναφερθεί πως ίσως οι γονείς να γνωρίζουν τι είναι θεατρικό παιχνίδι και να θεωρούν αρκετό το υλικό που υπάρχει στον παιδικό σταθμό λόγω των εκπαιδευτικών καθώς όπως έδειξαν και τα αποτελέσματά μας είναι εκείνοι που παίζουν πολλά θεατρικά παιχνίδια στον χώρο του παιδικού σταθμού, γνωρίζουν τα οφέλη του θεατρικού παιχνιδιού και δημιουργούν γωνιές μεταμφίσεως ώστε να μπορούν τα παιδιά να επιλέξουν μόνα τους αυτό που θέλουν να γίνουν.

Η έρευνά μας στην πράξη βοήθησε πάρα πολύ στο να διεξαχθεί πιο ομαλά και πιο ευχάριστα η τελική γιορτή γιατί τα παιδιά γνώριζαν τι είναι το θεατρικό παιχνίδι μέσα από τις δραστηριότητες που κάναμε μαζί τους και ήξεραν πως αυτό τους προσέφερε χαρά και διασκέδαση. Συζητώντας με τους παιδαγωγούς των παιδικών σταθμών μάθαμε πως προσπαθούν να εντάξουν το θεατρικό παιχνίδι περισσότερες φορές στο ήδη υπάρχων πρόγραμμά του παιδικού σταθμού καθώς θεωρούν ότι τα παιδιά διασκεδάζουν περισσότερο και μαθαίνουν πιο εύκολα και πιο ευχάριστα τα πράγματα. Ωστόσο σύμφωνα και με το άρθρο που αναφέραμε παραπάνω δεν πρέπει να θεωρήσουμε το θεατρικό παιχνίδι ως μέσο διδασκαλίας που το χρησιμοποιούμε μόνο για να μάθουν τα παιδιά γιατί με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά θα χάσουν το ενδιαφέρον τους. Πρέπει να τα διατηρήσουμε ως παιχνίδι ως μια μορφή τέχνης η οποία οφειλή να υπάρχει στα σχολεία μας. (Novitawati, et.al., 2017)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ερωτηματολόγιο για το Θεατρικό παιχνίδι (Για γονείς)

- 1) Υπάρχει στο σχολείο γωνιά θεατρικού παιχνιδιού; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**
- 2) Έχει αρκετό υλικό σχετικό με το θεατρικό; (π.χ. κουκλοθέατρο, κούκλες, ρούχα κ.α.) ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**
- 3) Παίζουν στο σπίτι με τους γονείς κάποιο σχετικό παιχνίδι; (π.χ. κουκλοθέατρο) ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**
- 4) Αν ναι πόσο συχνά;
- ☐ **Μια φορά την εβδομάδα**
- ☐ **Μια φορά το μήνα**
- ☐ **Μια φορά στους δυο μήνες**
- ☐ **Μια φορά το χρόνο**
- 5) Γνωρίζουν τα παιδιά τι είναι θεατρικό παιχνίδι; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**
- 6) Συμμετέχουν τα παιδιά στο θεατρικό παιχνίδι ή απλά παρακολουθούν;
- ☐ **ΝΑΙ συμμετέχουν** ☐ **ΟΧΙ απλά παρακολουθούν**
- 7) Παίζουνε στο σχολείο θεατρικά παιχνίδια; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**
- 8) Σε τι πιστεύεται ότι βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά; (βάλτε ένα βελάκι σε ότι πιστεύεται)
- Βοηθάει στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου
- Βοηθάει στην κοινωνικοποίηση του παιδιού
- Βοηθάει στην ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού

Βοηθάει στην έκφραση συναισθημάτων του παιδιού

9) Μέσα από την εμπειρία σας με την εφαρμογή του θεατρικού παιχνιδιού πως βλέπεται την εξέλιξη του παιδιού

A) Τους αρέσει να εκτίθενται; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

B) Εκφράζονται μέσα από το θεατρικό; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

Γ) Πως πιστεύεται ότι το θεατρικό βοηθάει στην εξέλιξη του παιδιού; (βάλτε βελάκι δίπλα από την απάντηση που θα επιλέξετε)

Βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι καθώς το παιδί επιλέγει τον ρόλου του Βοηθάει το παιδί να μάθει να εκφράζεται και να ζητάει ότι θέλει

Έρχεται το παιδί σε επαφή με την τέχνη

Ερωτηματολόγιο για το Θεατρικό παιχνίδι (Για εκπαιδευτικούς)

1) Υπάρχει στο σχολείο γωνιά θεατρικού παιχνιδιού; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

2) Έχει αρκετό υλικό σχετικό με το θεατρικό; (π.χ. κουκλοθέατρο, κούκλες, ρούχα κ.α.) ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

3) Παίζεται θεατρικά παιχνίδια; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

4) Αν ναι πόσο συχνά;

☐ **Μια φορά την εβδομάδα**

☐ **Μια φορά το μήνα**

☐ **Μια φορά στους δυο μήνες**

☐ **Μια φορά το χρόνο**

5) Γνωρίζουν τα παιδιά τι είναι θεατρικό παιχνίδι; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

6) Συμμετέχουν τα παιδιά στο θεατρικό παιχνίδι ή απλά παρακολουθούν;

☐ **ΝΑΙ συμμετέχουν** ☐ **ΟΧΙ απλά παρακολουθούν**

7) Παίζουν στο σπίτι με τους γονείς κάποιο σχετικό παιχνίδι; (π.χ.

κουκλοθέατρο) ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

8) Σε τι πιστεύεται ότι βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά; (βάλτε ένα βελάκι σε ότι πιστεύεται)

Βοηθάει στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου

Βοηθάει στην κοινωνικοποίηση του παιδιού

Βοηθάει στην ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού

Βοηθάει στην έκφραση συναισθημάτων του παιδιού

9) Μέσα από την εμπειρία σας με την εφαρμογή του θεατρικού παιχνιδιού πως βλέπεται την εξέλιξη του παιδιού;

A) Τους αρέσει να εκτίθενται; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

B) Εκφράζονται μέσα από το θεατρικό; ☐ **ΝΑΙ** ☐ **ΟΧΙ**

Γ) Πως πιστεύεται ότι το θεατρικό βοηθάει στην εξέλιξη του παιδιού; (βάλτε βελάκι δίπλα από την απάντηση που θα επιλέξετε)

Βοηθάει το θεατρικό παιχνίδι καθώς το παιδί επιλέγει τον ρόλου του Βοηθάει να μάθει να εκφράζεται και να ζητάει ότι θέλει

Έρχεται σε επαφή με την τέχνη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ο καυγάς των χρωμάτων

Το θεατρικό αναφέρεται σε ένα καυγά ανάμεσα στα χρώματα όπου προσπαθούν να μάθουν πιο χρώμα είναι πιο σημαντικό για έναν πίνακα. Έτσι πηγαίνουν και ρωτούν έναν ζωγράφο ώστε να τους δώσει την απάντηση που ψάχνουν. Διαλέξαμε αυτό το θεατρικό διότι έχουμε δουλέψει τα χρώματα αρκετά όλον αυτόν τον καιρό μέσα από διάφορες δραστηριότητες που έχουμε κάνει με τα παιδιά.

Για το θεατρικό μας οι ρόλοι ήταν : Ζωγράφος, αφηγητές. Γαλάζιο, κίτρινο, κόκκινο, πορτοκαλί, καφέ, πράσινο, άσπρο, μπλε, γκρι, μαύρο και ακολουθούν παρακάτω οι διάλογοι.

Αφηγητής: Καλώς ήρθατε όλοι εσείς σε αυτήν εδώ την γιορτή εγώ θα σας αφηγηθώ έναν καυγά φοβερό! Όλα τα χρώματα στη στιγμή πιαστήκανε σε διαφωνία τρομερή ποιο είναι πιο σημαντικό σε έναν πίνακα ξεχωριστό!

Ζωγράφος: Ποιος είναι?? Τι συμβαίνει?? (ακούγεται φασαρία)

Όλα τα χρώματα: εμείς τα χρώματα και ήρθαμε για να μας απαντήσεις ποιο είναι πιο σημαντικό σε έναν πίνακα χρωματιστό.

Μπλε: Είμαι το απίθανο μπλε! Μπλε είναι η θαλασσίτσα, μπλε είναι ο ουρανός, μπλε είναι και η στολή που φορά ο αστυνομικός. Ζήτω το μπλε!

Πορτοκαλί: Είμαστε το απίθανο πορτοκαλί! Έρχομαι όμως εγώ να σου σας πάρω την πρωτιά γιατί τώρα οι ζωγράφοι βάζουν και στον ήλιο ακτίνα πορτοκαλιά.

Πορτοκαλί: Ζωγραφίζουν πορτοκαλί και το κοράλλι μέσα στις θάλασσας τα βάθη. Κάνω φρούτα και λαχανικά πορτοκαλιά, μανταρίνια πορτοκάλια και καρότα θρεπτικά. Ζήτω το πορτοκαλί!

Κόκκινο: Αφήστε τα όλα αυτά εγώ έρχομαι με διαφορά εγώ έχω το χρώμα της καρδιάς του αίματος και της φωτιάς

Κόκκινο: Κόκκινες βάφω τις παπαρούνες, στα λιβάδια, στους αγρούς κόκκινα βάφω και τα αυγά για του Πάσχα τη χαρά.

Κόκκινο: Έχω και άλλα να σας πω κόκκινα ένα σωρό φρούτα και λαχανικά ακούστε τα προσεκτικά

Κόκκινο: Φράουλες και κερασάκια που λατρεύουν τα παιδάκια, ντοματούλες, παντζαράκια, ραπανάκια καρπουζάκια

Κόκκινο: και είμαι σίγουρος πως θα έχετε δει κόκκινη πασχαλίτσα φτερωτή πάνω σε κόκκινο τριανταφυλλάκι και κόκκινο γαρυφαλλάκι

Κόκκινο: Κόκκινος και ο ερυθρός σταυρός που σου λέει να είσαι άνθρωπος σωστός. Έχω και άλλα χρωματάκια ροζ, ροζούλια, βυσσινιά φούξια και ροδακινιά. Ζήτω το κόκκινο!

Μαύρο: Είμαστε το σπουδαίο μαύρο! Εμένα μήπως με ξεχνάτε επειδή δεν με αγαπάτε; Όμως χρωματίζω στον δρόμο την πίσσα, τον κόρακα και την κίσσα

Μαύρο: Μαύρο βάζεις για το μελάνι της σουπιάς, μαύρο και για το χρώμα της νυχτιάς. Παρέα κάνω με τον αχινό και με τον πάνθηρα τον ζωηρό. Ζήτω το μαύρο!

Κίτρινο: Είμαστε το λαμπερό κίτρινο! Και εμένα βάλε με ψηλά χρωματίζω πράγματα σημαντικά και βέβαια το πιο φωτεινό δηλαδή τον ήλιο τον λαμπερό

Κίτρινο: Κίτρινα είναι τα λεμόνια, οι μπανάνες τα πεπόνια κίτρινος είναι ο κρόκος των αυγών κίτρινες συνήθως είναι οι πατούσες των πουλιών, κίτρινο το αστεράκι και το γλυκό μας φεγγαράκι. Ζήτω το κίτρινο!

Καφέ: Είμαστε το εκπληκτικό καφέ! Αν δεν υπήρχα όμως εγώ τα δέντρα δεν θα είχανε καφέ κορμό. Και για να δω πως θα ζωγραφίζατε τον πίνακα αυτό;

Καφέ: πως θα βρίσκατε τότε τις καφέ αρκούδες, τα κάστανά, τα καρύδια, τα φουντούκια που τα τρώνε τα ζωάκια αλλά αρέσουν και στα παιδάκια; Ζήτω το καφέ!

Γκρι: είμαι το όμορφο γκρι! Είμαι εγώ το γκρι χρώμα χαρακτηριστικό τη φθινοπωρινή εποχή με τα σύννεφα τα γκριζωπά που φέρνουν βροχούλες και δροσιά

Γαλάζιο: Είμαι το σπουδαίο γαλάζιο! Εγώ είμαι το πιο σημαντικό βάλε με στον πίνακα γιατί δίνω του ουρανού γαλάζια πινελιά

Γαλάζιο: όχι μόνο τον ουρανό αλλά και στην θάλασσα απεικονίζω με μια τόση πινελιά το γαλάζιο κύμα ζωγραφίζω

Γαλάζιο: Και μην ξεχνάτε ούτε στιγμή τη σημαία την ελληνική που μαζί με το λευκό κάνουμε γαλανόλευκο συνδυασμό! Ζήτω το γαλάζιο!

Πράσινο: Είμαστε το σπουδαίο πράσινο! Εγώ είμαι το πράσινο το χρώμα των φυτών του χορταριού του δάσους των θαλάσσιων φυκιών

Πράσινο: Πράσινα τα μαρουλάκια, πράσινος και ο αρακάς πράσινα τα φασολάκια νόστιμα για να τα φας

Πράσινο: πράσινα τα φύλλα που είναι πάνω στα κλαδιά πράσινα τα μηλαράκια που είναι πάνω στην μηλιά

Πράσινο: πράσινο πράσινο όπου και εάν κοιτάξεις θα με δεις. Κάντε όλοι μια ευχή να έχει πράσινο παντού πάνω στην γη. Ζήτω το πράσινο!

Άσπρο: Χωρίς εμένα δεν θα είχατε το χιόνι σα νεράκι που παγώνει το λευκό το περιστέρι της ειρήνης ποιος δεν ξέρει; Ζήτω το άσπρο!

Ζωγράφος: Μη μαλώνετε άλλο πια είστε όλα πολύ σημαντικά. Το καθένα την ζωγραφιά μου συμπληρώνει και έτσι ο πίνακας τελειώνει. Όλα τα χρώματα παιδιά έχουν χάρη και ομορφιά όλα είναι ξεχωριστά σε έναν πίνακα μπροστά όταν είναι μονιασμένα χαρούμενα και ταιριασμένα!!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντωνιάδης Α., (1994). Το παιχνίδι, Εκδόσεις: University Studio Press, Θεσσαλονίκη.
- Bergen D.,(2002). The Role of Pretend Play in Children's Cognitive Development , Early Childhood Research and Practice, Volume 4 Number 1
- Γραμματάς, Θ.(1996). Θέατρο για την παιδική και νεανική ηλικία, Εκδόσεις: Τυπωθήτω
- Γασπαράτου, Ρ. (2014). Φιλοσοφία της παιδείας, Σημειώσεις Πανεπιστημιακών Παραδόσεων. ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών,<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1471/>.
- Δογάνη, Κ., (2012). Μουσική στην Προσχολική Αγωγή: Αλληλεπίδραση Παιδιού Παιδαγωγού. Αθήνα: Gutenberg.
- Garvey C., (1990). Το παιχνίδι: η επίδραση στην εξέλιξη του παιδιού, Εκδόσεις: Κουτσουμπός Α.Ε., Αθήνα.
- Gleni, Ch.,& Papadopoulos, S. (2010). When Drama Animator meets Intercultural teacher: Pedagogy of Communicative Globalism and Inclusion. In International Conference Proceedings: Intercultural education as a project for social transformation. Linking theory and practice towards equity and social justice. (σσ.138-152). Madna-Malta: International Association of Intercultural Education/ Inter Network
- Feeney S., Christensen D., & Moravcik E., (1996). Who am I in the lives of children? Englewood Cliffs, NJ: Merril.
- Κάππας Χ., (2005). Ο ρόλος του παιχνιδιού στην παιδική ηλικία, Εκδόσεις: Ατραπός, Αθήνα
- Lykesas G., Styliani D., Koutsouba M., Bakirtzoglou P., Giosos I., Chatzopoulos D., (2018). Theatre and theatrical game as teaching methods for greek traditional dances, Sport Science 11, 23-30
- Μετοχιανάκης Η.,(2013). Εισαγωγή στην παιδαγωγική, Έκδοση 4^η, Ηράκλειο
- Meckley A., (2002). Observing children's play: Mindful me
- Novitawati, Wamaungu J. A., Widya S., Astuti., (2017). Developing Early Childhood Ability in Understanding Rules Using Combination of Role-PlayingModel andQuestion-Answer Method Through Medium of Traffic Signs
- Heining, R.B., & Stillwell, L., (1974). Creative Dramatics for the classroom Teacher. Englewood Cliffs & New Jersey: Prentice - Hall
- Huizinga, J., (1949 & 1970). *Homo Ludens*. London, Paladin Books.
- Παπαδόπουλος Σ.,(2010). Παιδαγωγική του Θεάτρου, Εκδόσεις: Αθήνα.

Σακελλαρίου Μ., (2016). Παιδαγωγική του παιχνιδιού στην προσχολική και σχολική εκπαίδευση, Εκδόσεις: Πεδίο, Αθήνα

Scales B., Almy M., Nicolopoulou A., & Ervin-Tripp S., (1991). Play and the social context of development in early care and education, New York: Teachers College Press. thods, International Toy Research Association, London

Smilansky S., (1968). *The effects of sociodramatic play on disadvantaged Preschool Children*, New York: John Wiley.

Smilansky S., (1990). Facilitating Play: A Medium for Promoting Cognitive, Socio-Emotional and Academic Development in Young Children

Τσιάρας Α.,(2006). «Η ανταπόκριση των μαθητών του Δημοτικού σχολείου στις οδηγίες του εμψυχωτή, στο θεατρικό παιχνίδι», Παράβασις, 7, 393-404.

Wolf, S., (2003). Design Features of the Physical Learning Environment for Collaborative, Project-Based Learning at the Community College Level. Minnesota: National Research Center for Career and Technical Education. Διαθέσιμο στο: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508970.pdf>.

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ανδρούτσου Μ., (2009). Η σημασία του θεατρικού παιχνιδιού στην ανάπτυξη της παιδικής προσωπικότητας <https://androutsou.wordpress.com/2009/04/27/%CE%B7-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%8D-%CF%83%CF%84/>

Γραμματάς Θ., (2015). Το Θέατρο των Καταπιεσμένων του Augusto Boal: τόπος αλλαγών κι ανταλλαγών στη ζωή και στην τέχνη <http://theodoregrammatas.com/el/%CF%84%CE%BF-%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%80%CE%B9%CE%B5%CF%83%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CF%89%CE%BD-toy-augusto-boal%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%83/>

Wolf, S., (2003). Design Features of the Physical Learning Environment for Collaborative, Project-Based Learning at the Community College Level. Minnesota: National Research Center for Career and Technical Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508970.pdf>

